

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA ÚČETNICTVÍ

Účetní a daňové aspekty rezerv
Accounting and Tax Aspects of Reserves

Student: Petra Přikrylová
Vedoucí bakalářské práce: Ing. Regína Střílková

Ostrava 2016

Zadání bakalářské práce

Student: **Petra Přikrylová**
Studijní program: B6208 Ekonomika a management
Studijní obor: 6202R049 Účetnictví a daně
Téma: **Účetní a daňové aspekty rezerv**
Accounting and Tax Aspects of Reserves
Jazyk vypracování: čeština

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
2. Teoretické vymezení rezerv
3. Komparace daňových a účetních rezerv
4. Aplikace rezerv v obchodní společnosti DLC Napajedla a.s.
5. Závěr

Seznam použité literatury

Seznam zkratk

Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce

Seznam příloh

Přílohy

Seznam doporučené odborné literatury:

KOLEKTIV AUTORŮ. *Daň z příjmů 2015*. 12. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2015. 600 s. ISBN 978-80-7478-737-9.

KOLEKTIV AUTORŮ. *Meritum Účetnictví podnikatelů 2015*. 12. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2015. 544 s. ISBN 978-80-7478-689-1.

RYNEŠ, Petr. *Podvojně účetnictví a účetní závěrka 2015*. 15. vyd. Olomouc: ANAG, 2015. 1120 s. ISBN 978-80-7263-924-3.

Formální náležitosti a rozsah bakalářské práce stanoví pokyny pro vypracování zveřejněné na webových stránkách fakulty.

Vedoucí bakalářské práce: **Ing. Regína Strůlková**

Datum zadání: 20.11.2015

Datum odevzdání: 06.05.2016

Ing. Jana Hakalová, Ph.D.
vedoucí katedry

prof. Dr. Ing. Dana Dluhošová
děkanka fakulty

„Prohlašuji, že jsem celou práci vypracovala samostatně, Přílohy č. 1, 2 a 3 dané mi k dispozici jsem samostatně vložila.“

V Ostravě dne 6. 5. 2016

Petra Přikrylová

Obsah

1	Úvod	5
2	Teoretické vymezení rezerv	7
2.1	Podstata a význam rezerv	7
2.2	Právní úprava rezerv	7
2.2.1	Právní úprava rezerv v rámci České republiky	7
2.2.2	Právní úprava rezerv podle mezinárodních standardů	8
2.3	Členění rezerv	10
2.4	Povinné deponování peněžních prostředků	11
2.4.1	Deponování peněžních prostředků u rezerv na opravu hmotného majetku	11
2.4.2	Deponování peněžních prostředků u dalších daňových rezerv	12
2.5	Rezervy v rozvaze a ve výkazu zisku a ztráty	13
2.6	Inventarizace rezerv	14
3	Komparace daňových a účetních rezerv	16
3.1	Dopad daňových a účetních rezerv na základ daně	16
3.2	Účtování daňových a účetních rezerv	16
3.3	Daňové rezervy	18
3.3.1	Bankovní rezervy a rezervy v pojišťovnictví	18
3.3.2	Rezervy na opravu hmotného majetku	19
3.3.3	Rezervy na pěstební činnost	25
3.3.4	Ostatní rezervy	26
3.4	Účetní rezervy	29
3.4.1	Rezervy na daň z příjmů	29
3.4.2	Rezervy na důchody a podobné závazky	30
3.4.3	Ostatní rezervy	30
4	Aplikace rezerv v obchodní společnosti DLC Napajedla a.s.	33
4.1	Charakteristika obchodní společnosti DLC Napajedla a.s.	33

4.1.1	Analýza rezerv v obchodní společnosti DLC Napajedla a.s.	34
4.2	Účetní rezervy v obchodní společnosti DLC Napajedla a.s.	35
4.2.1	Analýza výkazu zisku a ztráty	35
4.2.2	Analýza rozvahy	37
4.3	Daňové rezervy v obchodní společnosti DLC Napajedla a.s.	39
4.3.1	Analýza výkazu zisku a ztráty	39
4.3.2	Analýza rozvahy	42
4.4	Návrh rezerv v obchodní společnosti DLC Napajedla a.s.	44
5	Závěr	46
	Seznam použité literatury	48
	Seznam zkratk	51
	Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce	
	Seznam příloh	
	Přílohy	

1 Úvod

Tvorba rezerv slouží k realizaci zásady opatrnosti a k zajištění aktuálního principu. Rezervou se v účetnictví má na mysli zvláštní druh závazku, kdy je účetní jednotce znám důvod jeho vzniku, ale jeho výše není jistá a není jisté ani období, ve kterém bude muset dojít k zaplacení či jinému splnění tohoto závazku. V důsledku tvorby rezervy je do nákladů zahrnována částka, která odpovídá dané potřebě zvýšení nákladů, a tím se vytvoří potřebné zdroje na tento budoucí náklad a rozloží se do více období.

Druhá kapitola této práce bude věnována obecné charakteristice rezerv, a to zejména jejich podstatě, právní úpravě, jejich členění a vykazování. Následně bude objasněna nutnost inventarizace rezerv. V této kapitole bude také objasněna povinnost deponování peněžních prostředků na samostatný účet v souvislosti s tvorbou rezerv.

Následující kapitola bude věnována charakteristice daňových a účetních rezerv. Bude zde vymezen postup účtování těchto rezerv a objasněn dopad daňových a účetních rezerv na základ daně. Jednotlivé daňové a účetní rezervy budou v této kapitole aplikovány na modelových příkladech.

Čtvrtá kapitola bude pojata z praktického hlediska. Tato kapitola bude zaměřena především na analýzu rezerv v obchodní společnosti DLC Napajedla a.s. Bude zde vytvořena modelová situace, na jejímž základě budou vyhodnoceny důsledky tvorby a čerpání daňových a účetních rezerv na základ daně a na celkovou zadluženost obchodní společnosti DLC Napajedla a.s. V rámci této kapitoly bude obchodní společnost DLC Napajedla a.s. stručně charakterizována a bude navrhuta tvorba rezerv pro tuto analyzovanou společnost.

Cílem práce je objasnit podstatu a význam tvorby rezerv a poukázat na rozdíly mezi daňovými a účetními rezervami. K poukázání rozdílů bude použita kromě teoretických poznatků také analýza obchodní společnosti DLC Napajedla a. s.

Pro dosažení stanoveného cíle bude použita metoda deskripce, analýzy a komparace. Metoda deskripce bude použita především ve druhé kapitole k vymezení obecné charakteristiky rezerv a dalších skutečností souvisejících s jejich tvorbou. Tato metoda bude také použita ve třetí kapitole v rámci charakteristiky jednotlivých rezerv včetně vymezení postupu účtování rezerv a v rámci čtvrté kapitoly bude tato metoda použita k charakteristice obchodní společnosti DLC Napajedla a.s. Metoda komparace bude aplikována především ve třetí kapitole v rámci charakteristiky daňových a účetních rezerv. Analýza bude

použita ve čtvrté kapitole, kde bude provedena analýza daňových a účetních rezerv v obchodní společnosti DLC Napajedla a.s.

2 Teoretické vymezení rezerv

Tvorba a čerpání rezerv slouží k zahrnování nákladů do období, se kterým věcně a časově souvisí a zároveň jsou rezervy odrazem zásady opatrnosti, která by měla být dodržována při vedení účetnictví. [7]

2.1 Podstata a význam rezerv

Pojem rezerva může být matoucí, protože většina si pod tímto pojmem představí peněžní prostředky, které se odkládají pro určité účely nebo potřeby. Rezervou se v účetnictví má však na mysli zvláštní druh závazku, kdy je účetní jednotce znám důvod vzniku závazku, ale jeho výše není jistá a není jistý ani okamžik, ve kterém bude muset dojít k zaplacení či jinému splnění tohoto závazku. [6]

Rezervy je vhodné tvořit, pokud účetní jednotka v budoucnu očekává velký jednorázový náklad. Na tento náklad lze předem vytvořit rezervu a v důsledku tvorby této rezervy bude do nákladů zahrnována částka, která odpovídá dané potřebě zvýšení nákladů, a tím se vytvoří potřebné zdroje na tento budoucí náklad a rozloží se do více období. [2]

Rezervy by se měly tvořit na základě zásady opatrnosti, která je jednou ze zásad, které by měly být dodržovány při vedení účetnictví. V zákoně č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů (dále jen "zákon o účetnictví"), je uvedeno, že ke konci rozvahového dne se do výše zisku promítají všechna předvídatelná rizika a možné ztráty, které se vztahují k majetku a závazkům a jsou známy do okamžiku sestavení účetní závěrky, jakož i všechna snížení hodnoty bez ohledu na to, zda je výsledkem hospodaření v účetním období zisk nebo ztráta. Tato zásada je dodržována právě aplikací rezerv a za pomoci opravných položek, které představují dočasné snížení hodnoty majetku a odpisů majetku, které slouží k trvalému snížení hodnoty majetku.

2.2 Právní úprava rezerv

Rezervy jsou regulovány jak předpisy účinnými v rámci České republiky, tak i předpisy mezinárodními.

2.2.1 Právní úprava rezerv v rámci České republiky

Problematika rezerv je v České republice upravena především:

- zákonem č. 593/1992 Sb., o rezervách pro zjištění základu daně z příjmů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen "zákon o rezervách"),
- zákonem o účetnictví,

- vyhláškou č. 500/2002 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, pro účetní jednotky, které jsou podnikateli účtujícími v soustavě podvojného účetnictví (dále jen "vyhláška číslo 500"),
- Českým účetním standardem pro podnikatele č. 004 – Rezervy (dále jen "standard č. 004"),
- zákonem č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen "zákon o daních z příjmů").

Zákon o rezervách se zabývá rezervami, které jsou výdajem (nákladem) na dosažení, zajištění a udržení příjmů, tyto rezervy jsou zde uvedeny a definovány. Tento zákon upravuje způsob tvorby těchto rezerv a jejich výši. V zákoně o rezervách nejsou upraveny jen rezervy, ale také opravné položky, které jsou výdajem (nákladem) na dosažení, zajištění a udržení příjmů.

V **zákoně o účetnictví** je uvedeno, že rezervy jsou určeny k pokrytí závazků nebo nákladů. O rezervu se podle tohoto zákona jedná, pokud je povaha závazků jasně definována a pokud je k rozvahovému dni buď pravděpodobné, že nastanou, nebo jisté, že nastanou, ale není jistá jejich výše nebo okamžik jejich vzniku.

Ve **vyhlášce číslo 500** se nachází podrobná úprava rezerv. Je zde určeno uspořádání a označení rezerv v účetních výkazech, postup tvorby rezerv a jejich použití.

Cílem **standardu č. 004** je stanovit základní postupy účtování o tvorbě a použití rezerv za účelem docílení souladu při používání účetních metod účetními jednotkami.

2.2.2 Právní úprava rezerv podle mezinárodních standardů

Účetní jednotky, které emitují investiční cenné papíry, které jsou přijaté k obchodování na evropském regulovaném trhu, používají pro účtování a sestavení účetní závěrky mezinárodní účetní standardy upravené právem Evropské unie. Rezervy jsou upraveny standardem IAS 37. V tomto standardu je uvedena definice rezerv a podmíněných závazků. Dále je zde stanoveno ocenění a zaúčtování rezerv, podmíněných závazků a podmíněných aktiv a použití rezerv.

Rezervy jsou v tomto standardu definovány jako závazek, který se vyznačuje nejistým časovým rozvrhem a jeho výší. Závazek je zde vymezen jako současná povinnost účetní jednotky, která vyplývá z událostí, které vznikly v minulosti a jejich vypořádání bude mít za následek odtok zdrojů představujících ekonomický užitek, přičemž jednotka nemá žádnou reálnou alternativu, než závazek vypořádat. Rozlišuje se zde závazek právní a mimosmluvní.

Pro správné zařazení položky do rezerv se používá tzv. test rezerv. Rezerva se zaúčtuje, pokud splňuje tyto podmínky:

- účetní jednotka má současný závazek (smluvní nebo mimosmluvní), který vznikl jako důsledek minulé události,
- je pravděpodobné, že vypořádání závazku bude mít za následek odtok zdrojů představujících ekonomický užitek,
- částka závazku může být spolehlivě odhadnuta.

Je tedy nutné rozlišovat rezervy a podmíněné závazky. Podmíněný závazek je pouze možný závazek nebo sice existující závazek, který ale není vykázán, protože není pravděpodobné, že jeho vypořádání bude mít za následek odtok zdrojů, které představují ekonomický užitek, nebo protože částka závazku nemůže být spolehlivě určena.

Ocenění rezerv podle standardu IAS 37 se provádí na základě odhadu výdajů, které budou nezbytné k vypořádání současného závazku zaúčtovaného k rozvahovému dni. Při rozhodování o výši rezervy se zohledňují veškerá rizika a nejistoty. Pokud by byla významná časová hodnota peněz, doporučuje se pracovat se současnou hodnotou.

V některých případech není jasné, zda současný závazek existuje. Příkladem takové situace jsou například soudní spory. V takovém případě se má za to, že současný závazek existuje, pokud je spíše pravděpodobné (tj. pravděpodobnost vyšší než 50 %) než nepravděpodobné, že současný závazek k rozvahovému dni existuje.

V souladu se standardem IAS 37 lze tvořit rezervy na restrukturalizaci a rezervy na tzv. nevýhodné smlouvy. Za nevýhodnou smlouvu se považuje taková smlouva, u které nevyhnutelné náklady převyšují ekonomický užitek, který se očekává z uzavření této smlouvy. Restrukturalizace je v tomto standardu definována jako program, který významně mění předmět podnikání nebo způsob vedení podnikání. Příkladem může být ukončení části podnikatelských aktivit, uzavření provozu v některé zemi nebo změny ve struktuře vedení. Rezerva na restrukturalizaci zahrnuje pouze přímé výdaje, které jsou nezbytně nutné pro provedení restrukturalizace a nejsou spojeny s pokračujícími aktivitami jednotky. Jak bylo uvedeno výše, obecně se o rezervu podle standardu IAS 37 jedná, pokud účetní jednotka má současný závazek, který vznikl jako důsledek minulé události, což u rezervy na restrukturalizaci neplatí, tato rezerva je tedy výjimkou.

Ve standardu IAS 37 není přesně určeno, jak se mají rezervy účtovat. Je zde pouze uvedeno, že rezervu je možné použít jenom na výdaje, na které byla rezerva vytvořena. [5]

2.3 Členění rezerv

Rezervy se mohou členit podle určení, podle vztahu k dani z příjmů a podle oblasti hospodaření, kterou rezervy ovlivňují.

Rezervy podle vztahu k dani z příjmů

Rezervy podle hlediska vztahu k dani z příjmů jsou členěny na rezervy daňové a nedaňové.

Daňové rezervy neboli zákonné rezervy jsou uvedeny v zákoně o rezervách.

Mezi takové rezervy patří:

- bankovní rezervy,
- rezervy v pojišťovnictví,
- rezervy na opravu hmotného majetku,
- rezervy na pěstební činnost,
- ostatní rezervy.

Mezi ostatní rezervy, podle zákona o rezervách patří rezervy na odbahnění rybníka, rezervy finančních prostředků na sanaci pozemků dotčených těžbou, rezervy na vypořádání důlních škod a rezervy, u nichž zvláštní zákon uvede, že jde o výdaj (náklad) na dosažení, zajištění a udržení příjmů.

Rozhodnutí o tvorbě nedaňových (účetních) rezerv je v kompetenci účetní jednotky. Ve vyhlášce číslo 500 jsou rozlišeny rezervy na daň z příjmů, rezervy na důchody a podobné závazky a ostatní rezervy. Ostatními rezervami se rozumí rezervy na restrukturalizaci, rezervy na garanční opravy a další rezervy.

Rezervy podle určení

Rezervy je dále možné členit podle hlediska určení na rezervy účelové a na rezervy obecné. Účelové rezervy se vztahují k určitému majetku, mezi takové rezervy patří například rezervy na opravu hmotného majetku. Obecné rezervy se nevztahují ke konkrétnímu majetku, tyto rezervy mají obecnější charakter, tvoří se při existenci rizik, které mohou vést k budoucímu vzniku výdajů. Obecnou rezervou je například rezerva na rizika a ztráty z podnikání.

Rezervy podle oblasti hospodaření, kterou rezervy ovlivňují

Rezervy se mohou vztahovat k provozní nebo finanční činnosti. Mezi rezervy vztahující se k provozní činnosti patří například rezerva na opravu hmotného majetku. Mezi rezervy vztahující se k finanční činnosti lze zařadit rezervu na důchody a podobné závazky. [2]

2.4 Povinné deponování peněžních prostředků

Od roku 2009 vznikla u některých rezerv povinnost deponovat peněžní prostředky na samostatný účet v bance. U rezerv, které daňový subjekt začal vytvářet před rokem 2009, povinnost deponovat peněžní prostředky nevzniká. [2]

2.4.1 Deponování peněžních prostředků u rezerv na opravu hmotného majetku

Povinnost deponovat peněžní prostředky se týká rezerv na opravu hmotného majetku. V zákoně o rezervách v § 7 je u rezervy na opravu hmotného majetku uvedeno, že tvorba rezervy je ve zdaňovacím období uznána jako výdaj (náklad) na dosažení, zajištění a udržení příjmů tehdy, pokud je splněna podmínka, že peněžní prostředky v plné výši rezervy připadající na jedno zdaňovací období jsou převedeny na samostatný účet v bance nejpozději do termínu pro podání daňového přiznání. Tato banka musí mít sídlo na území členského státu Evropské unie, účet musí být veden v českých korunách nebo v eurech a další podmínkou je, že je určen výhradně pro ukládání prostředků rezerv. Peněžní prostředky ze samostatného účtu pak mohou být čerpány pouze pro účely, pro které byla rezerva vytvořena. V případě, že nebudou peněžní prostředky připadající na jedno zdaňovací období převedeny na samostatný účet nejpozději do termínu pro podání daňového přiznání, vzniká povinnost rezervu zrušit ve zdaňovacím období, za které se toto daňové přiznání podává.

Příklad: Účetní jednotka v roce 2014 naplánovala opravu stroje ve výši 600 000 Kč, kterou plánuje provést v roce 2017. Rozhodla se, že si na opravu vytvoří rezervu. V roce 2014 si vytvořila rezervu ve výši 200 000 Kč, částku uložila na samostatný účet 8. 2. 2015. Rezerva je tedy v roce 2014 daňově uznatelným nákladem. V roce 2015 si účetní jednotka taktéž vytvořila rezervu ve výši 200 000 Kč, ale částku uložila na zvláštní účet až 12. 8. 2016. Vzhledem k porušení podmínky převodu peněžních prostředků připadajících na jedno zdaňovací období na samostatný účet nejpozději do termínu pro podání daňového přiznání je nutné celou vytvořenou rezervu ve výši 400 000 Kč zrušit.

Tab. 2.1 Vypořádání rezervy na opravu hmotného majetku (v Kč)

Rok	Daňově uznatelná rezerva	Daňově neuznatelná rezerva	Zrušení rezervy
2014	200 000		
2015		200 000	daňové vypořádání (200 000)
2016			účetní vypořádání (400 000)

Zdroj: Chalupa a kol. (2015), vlastní zpracování

V Tab. 2.1 je znázorněno vypořádání této rezervy. Rezerva, která byla vytvořena v roce 2015, je daňově neuznatelným nákladem a rezerva z roku 2014 ve výši 200 000 Kč je dodaněna

v rámci stanovení daňové povinnosti v daňovém přiznání za rok 2015. Účetně je rezerva vypořádána v roce 2016 (za předpokladu, že účetní období 2015 je již v okamžiku zjištění porušení podmínky uzavřeno), a to v její plné výši. Účetní vypořádání ale již neovlivní v roce 2016 základ daně, ze zdanění bude vyloučeno v souladu se zákonem o daních z příjmů, kde je uvedeno, že výsledek hospodaření je možné snížit o částky související s rozpuštěním rezerv, jejichž tvorba nebyla výdajem (nákladem) na dosažení, zajištění a udržení příjmů, pokud jsou zaúčtovány ve prospěch nákladů. [4]

2.4.2 Deponování peněžních prostředků u dalších daňových rezerv

Povinnost deponovat peněžní prostředky na samostatný účet se netýká pouze rezerv na opravu hmotného majetku. Tato povinnost se týká také dalších daňových rezerv vymezených v zákoně o rezervách, a to rezerv na pěstební činnost, rezerv na odbahnění rybníka, rezerv finančních prostředků na sanaci pozemků dotčených těžbou, rezerv na vypořádání důlních škod a rezerv, u nichž zákon uvede, že jde o výdaj (náklad) na dosažení, zajištění a udržení příjmů. U těchto rezerv ale nejsou podmínky tak přísné jako u rezerv na opravu hmotného majetku.

Deponovat peněžní prostředky je možné podle zákona o rezervách u těchto dalších rezerv na samostatný účet (dále jen "zvláštní vázaný účet") v bance se sídlem v České republice nebo také se sídlem na území jiného členského státu Evropské unie. Deponovat peněžní prostředky na zvláštní vázaný účet banky se sídlem na území jiného členského státu Evropské unie je možné pouze na základě udělení souhlasu příslušného obvodního báňského úřadu, příslušného krajského úřadu nebo Správy úložišť radioaktivních odpadů. Tato možnost se ale týká pouze rezerv finančních prostředků na sanaci pozemků dotčených těžbou, rezerv na vypořádání důlních škod a rezerv, u nichž zákon uvede, že jde o výdaj (náklad) na dosažení, zajištění a udržení příjmů. U rezerv na odbahnění rybníka a na pěstební činnost tedy nelze deponovat peněžní prostředky na zvláštní vázaný účet v bance se sídlem v jiném členském státě EU.

Zvláštní vázaný účet u rezerv na vypořádání důlních škod, rezerv finančních prostředků na sanaci pozemků dotčených těžbou a rezerv, u nichž zákon uvede, že jde o výdaj (náklad) na dosažení, zajištění a udržení příjmů je určen pro ukládání prostředků rezerv, ale také pro ukládání příjmů z prodeje státních dluhopisů pořízených z prostředků tohoto účtu a popřípadě výnosů. Výnosy se v tomhle případě mají na mysli výnosy z peněžních prostředků vázaných na zvláštním vázaném účtu a úrokové výnosy ze státních dluhopisů, které byly pořízeny z prostředků tohoto zvláštního vázaného účtu. Peněžní prostředky rezerv mohou být

totiž v některých případech použity i na pořízení státních dluhopisů. Peněžní prostředky mohou být použity na pořízení státních dluhopisů denominovaných výhradně v české koruně u:

- rezerv na sanaci pozemků dotčených těžbou a rezerv na vypořádání důlních škod na základě souhlasu příslušného obvodního báňského úřadu,
- rezerv pro rekultivace a sanace skládek na základě souhlasu příslušného krajského úřadu,
- rezerv na zajištění vyřazování jaderného zařízení nebo pracoviště III. nebo IV. kategorie z provozu na základě souhlasu Správy úložišť radioaktivních odpadů.

Tyto státní dluhopisy musí být vedeny na samostatném účtu u České národní banky, ve Středisku cenných papírů nebo v centrálním depozitáři. Další podmínkou je, že poplatník o těchto státních dluhopisech musí vést samostatnou evidenci. Dále je v zákoně o rezervách uvedeno, že příjmy z prodeje těchto dluhopisů musí být vždy neprodleně převedeny na zvláštní vázaný účet, z jehož prostředků byly tyto dluhopisy pořízeny. [4]

V zákoně o rezervách je uvedeno, že u těchto dalších daňových rezerv se jedná o výdaj (náklad) na dosažení, zajištění a udržení příjmů pouze pokud jsou peněžní prostředky ve výši zaúčtované tvorby rezerv převedeny na zvláštní vázaný účet nejpozději do termínu pro podání daňového přiznání. Na rozdíl od rezervy na opravu hmotného majetku se ale v případě neuložení těchto peněžních prostředků na zvláštní účet rezerva nezruší. Tato situace je zde řešena tak, že výdajem (nákladem) na dosažení, zajištění a udržení příjmů se stane pouze ta část zaúčtované tvorby rezerv, která byla na zvláštní vázaný účet převedena do termínu pro podání daňového přiznání.

2.5 Rezervy v rozvaze a ve výkazu zisku a ztráty

Rezervy vyjadřují potencionální závazek vůči třetím osobám. Přestože se rezervy považují za cizí zdroj, nejsou vykazovány jako závazek (dluh), protože v okamžiku jejich vzniku a tvorby neexistuje faktický závazek vůči třetí osobě. [7] Rezervy se tedy nacházejí v rozvaze, konkrétně v pasivech, jako první položka cizích zdrojů v součtovém řádku B. Rezervy. Tato položka se skládá z položek:

- B.1. Rezerva na důchody a podobné závazky,
- B.2. Rezerva na daň z příjmů,
- B.3. Rezervy podle zvláštních právních předpisů,
- B.4. Ostatní rezervy.

Rezervami se podle zvláštních právních předpisů, které se vykazují v položce B.3., mají na mysli daňové rezervy. Mezi ostatní rezervy patří ostatní účetní rezervy, například rezerva na garanční opravy a rezerva na restrukturalizaci.

Rezervy jsou také vykazovány ve výkazu zisku a ztráty. V tomto výkazu se rezervy v druhovém členění evidují v položce F. Ostatní provozní náklady, konkrétně v položce F.4. Rezervy v provozní oblasti a komplexní náklady příštích období (v účelovém členění v položce D. Ostatní provozní náklady). Tato položka vykazuje rozdíl mezi konečným a počátečním stavem rezerv, opravných položek a komplexních nákladů příštích období v provozní oblasti. Rezervy se také evidují v položce I. Úpravy hodnot a rezervy ve finanční činnosti (v účelovém členění v položce G. Úpravy hodnot a rezervy ve finanční oblasti). Tato položka obsahuje rozdíl mezi konečným a počátečním stavem rezerv a opravných položek ve finanční oblasti. [2]

2.6 Inventarizace rezerv

V zákoně o rezervách je uvedeno, že poplatník je povinen prověřit odůvodněnost tvorby rezerv. Skutečný stav rezerv je podle tohoto zákona poplatník povinen porovnat s výší, kterou může uplatnit podle zákona o rezervách v daňovém základu. Zůstatek rezerv, který se zjistí na konci období, za které se podává daňové přiznání, se převádí do dalšího období.

Rezervy jsou položkou, která podléhá dokladové inventuře, při které se zjišťuje, zda jsou zaúčtované rezervy vytvořeny ve správné výši a zda je jejich tvorba odůvodněná. Rezervy by se měly tvořit především na základě zásady opatrnosti, na základě které by se do výše zisku měla promítat všechna předvídatelná rizika a možné ztráty, které se vztahují k majetku a závazkům a jsou známy do okamžiku sestavení účetní závěrky. [2]

Rezervy musí být v takové výši, aby představovaly nejlepší odhad nákladů, které pravděpodobně nastanou, v případě závazků v takové výši, která je zapotřebí k vypořádání těchto závazků. Rezervy nesmějí být použity k úpravám hodnot aktiv. [19]

Ve standardu č. 004 je uvedeno, že rezervy se vytvářejí procentem z určeného základu nebo v absolutní částce, pokud jiný právní předpis přímo nestanoví způsob tvorby rezerv. Například u bankovních rezerv je přímo uvedeno v zákoně o rezervách, že nesmí přesáhnout výši 2 % průměrného stavu poskytnutých bankovních záruk za úvěry poskytnuté bankami.

Vnitřní předpis týkající se rezerv

Ve standardu č. 004 je pouze uvedeno, že si účetní jednotka má stanovit ve svém vnitřním předpisu tituly pro tvorbu rezerv, jejich výši, způsob jejich vytváření a používání.

Ve vnitřním předpisu by mělo být především určeno, která osoba bude mít odpovědnost za identifikaci rizik, případně jestli bude také odpovědná za jejich vyčíslení. Dále by zde měly být také uvedeny administrativní údaje, například způsob evidence. [6]

Vždy je nutno zvážit a zohlednit situaci a konkrétní potřeby účetní jednotky. Bude-li interní předpis koncipován jako obecný a dlouhodobě pro účetní jednotku závazný dokument, těžko může předem stanovit v tomto předpisu výši rezervy. Ve většině případů pak jde spíše než o obecně platný interní předpis, o stanovení plánu tvorby a čerpání konkrétní rezervy. [10]

Karta rezerv

Rezervy lze evidovat na kartě rezerv. Forma ani evidence této karty nejsou nikde závazně stanoveny, záleží tedy především na účetní jednotce, jaké náležitosti si stanoví pro tuto kartu ve svém vnitřním předpisu. Ze vzorové karty rezerv v Obr. 2.1 je zřejmé, že se může jednat jak o náležitosti popisné, tak i o náležitosti účetní. Popisné náležitosti umožňují identifikaci příslušné rezervy. Mezi popisné náležitosti patří například název účetní jednotky, druh rezervy, účel tvorby rezervy, doba tvorby rezervy. Účetní náležitosti poskytují informace o vyúčtování tvorby, čerpání, popřípadě zrušení rezervy. Mezi účetní náležitosti lze zařadit například datum účetního případu, číslo účetního dokladu, tvorbu rezervy v Kč, čerpání rezervy v Kč a zůstatek (stav) rezervy v Kč. [8]

Obr. 2.1 Vzorová karta rezerv

Obchodní jméno:				
Druh rezervy				
Rozpočtované náklady na opravu				
Předpokládaný termín opravy:				
Datum zahájení tvorby rezervy:				
Datum	Doklad	Tvorba v Kč	Čerpání v Kč	Zůstatek
Ověřeno kontrolou oprávněnosti výše rezervy:				
Datum:			Podpis:	
Datum:			Podpis:	

Zdroj: Dušek, Sedláček (2015), vlastní zpracování

3 Komparace daňových a účetních rezerv

Jak už bylo zmíněno v předchozí kapitole, rezervy lze členit podle různých hledisek. Podle vztahu rezerv k dani z příjmů jsou rezervy členěny na rezervy daňové a rezervy nedaňové, neboli účetní. Základní rozdíl spočívá v dopadu těchto rezerv na základ daně. [2]

3.1 Dopad daňových a účetních rezerv na základ daně

Rezervy se tvoří, pokud účetní jednotka očekává velký jednorázový náklad. Na tento náklad lze předem vytvořit rezervu. Rezervy se tvoří na vrub nákladového účtu a v důsledku tvorby této rezervy bude do nákladů zahrnována částka, která odpovídá dané potřebě zvýšení nákladů.

Daňové rezervy jsou nákladem (výdajem) na dosažení, zajištění a udržení příjmů. Tvorba těchto rezerv vede k odložení daňové povinnosti, neboť se snižuje základ pro výpočet daně z příjmů. Ke zvýšení základu pro výpočet daně dochází až v období čerpání nebo zrušení rezerv. Pomocí tvorby rezerv může poplatník do jisté míry optimalizovat svou daňovou povinnost. Tato možnost optimalizace je od roku 2009 ztížena nutností deponovat peněžní prostředky ve výši rezervy na samostatný účet. V zákoně o rezervách je uvedeno, že se rezervy uplatňují za zdaňovací období, pokud není v dalších ustanoveních stanoveno jinak, kterým se u právnických osob rozumí zdaňovací období daně z příjmů právnických osob, pokud trvá nejméně 12 kalendářních měsíců nebo pokud je kratší než 12 měsíců, ale začíná rozhodným dnem fúze nebo přechodu jmění na společníka anebo rozdělení obchodní korporace. U fyzických osob se zdaňovacím obdobím rozumí kalendářní rok.

Účetní rezervy nejsou nákladem (výdajem) na dosažení, zajištění a udržení příjmů, nejde tedy o daňově uznatelné náklady (výdaje). Jedná se tedy o účetní náklady, které jsou připočitatelnou položkou k účetnímu výsledku hospodaření. Tvorba těchto rezerv tedy nevede k odložení daňové povinnosti. I přesto by se účetní rezervy měly tvořit, a to z důvodu dodržení zásady opatrnosti, která je jednou ze zásad, které by měly být dodržovány při vedení účetnictví. [2]

3.2 Účtování daňových a účetních rezerv

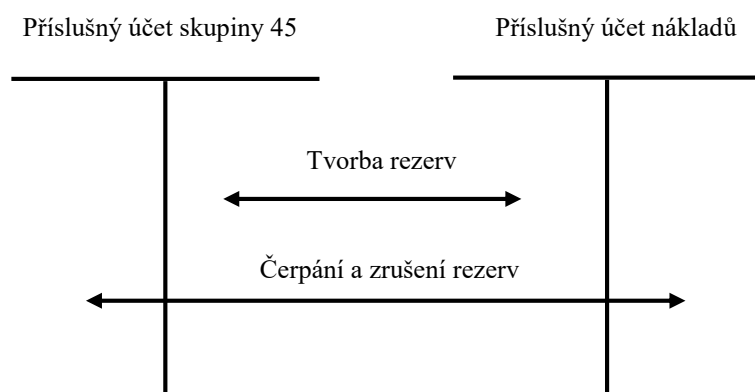
Účtování o rezervách je upraveno především standardem č. 004. Účtovat o rezervách je možno v průběhu účetního období nebo až při uzavírání účetních knih. Pro účtování se používají příslušné účty nákladů a účtová skupina 45 – Rezervy.

U nákladů se jedná o:

- účtovou skupinu 55 – Odpisy, rezervy, komplexní náklady příštích období a opravné položky v provozní činnosti,
- účtovou skupinu 57 – Rezervy a opravné položky ve finanční oblasti,
- účtovou skupinu 59 – Daně z příjmů, převodové účty a rezerva na daň z příjmů.

Jak lze vidět ve Schématu 3.1, tvorba rezerv se účtuje ve prospěch příslušného účtu účtové skupiny 45 a zároveň na vrub příslušného účtu nákladů. Čerpání či zrušení rezerv se účtují ve prospěch příslušného účtu nákladů a zároveň na vrub příslušného účtu účtové skupiny 45. [2]

Schéma 3.1 Tvorba, čerpání a zrušení rezerv

Zdroj: vlastní zpracování

Účtování daňových rezerv

K účtování o daňových rezervách slouží účet 552 – Tvorba a zúčtování zákonných rezerv podle zvláštních právních předpisů a účet 451 – Rezervy podle zvláštních právních předpisů. [7]

V zákoně o rezervách je uvedeno, že daňové rezervy nelze vytvářet v průběhu likvidace nebo v průběhu insolvenčního řízení v době trvání účinků prohlášení konkursu. Výjimku tvoří rezervy finančních prostředků na sanaci pozemků dotčených těžbou, rezervy na vypořádání důlních škod a rezervy, u nichž zvláštní zákon uvede, že jde o výdaj (náklad) na dosažení, zajištění a udržení příjmů, jejichž peněžní prostředky budou uloženy na zvláštním vázaném účtu v bance.

Daňová rezerva se zruší ve zdaňovacím období, ve kterém nastal výdaj, na který byla rezerva tvořena, dále v okamžiku ve kterém byla rezerva zrušena pro nepotřebnost, v okamžiku ukončení podnikatelské nebo jiné samostatné výdělečné činnosti nebo pachtu obchodního závodu. Daňová rezerva se také zruší ke dni přerušení podnikatelské nebo jiné samostatné výdělečné činnosti nebo pachtu obchodního závodu, pokud tato činnost nebo pacht obchodního

závodu nejsou zahájeny do termínu pro podání daňového přiznání za příslušné zdaňovací období, ve kterém došlo k přerušení. Dále se daňová rezerva zruší ke dni účinnosti nájemní smlouvy v případě nájmu podniku, respektive smlouvy o pachtu v případě pachtu obchodního závodu, dále ke dni přecházejícímu dnu zrušení stálé provozovny na území České republiky, ke dni předcházejícímu dnu vstupu do likvidace a ke dni předcházejícímu dnu účinnosti rozhodnutí o prohlášení konkursu. Rezerva se musí zrušit rovněž v případě, nebyla-li splněna podmínka deponování peněžních prostředků ve výši rezervy na samostatný účet. Rezervu není nutno rušit při přeměně obchodní korporace, v tomto případě může v tvorbě rezervy pokračovat nástupnická obchodní korporace. [2]

Účtování účetních rezerv

Účetními rezervami jsou všechny rezervy, které nejsou daňovými rezervami. Tyto rezervy nejsou omezovány, jsou v kompetenci samotné účetní jednotky. Účetní rezervy se tvoří v rámci účetní závěrky a při jejich tvorbě je třeba zohlednit i události, které nastaly od konce rozvahového dne do okamžiku sestavení účetní závěrky s přehlednutím k významnosti informace.

K účtování o účetních rezervách slouží nákladový účet 554 – Tvorba a zúčtování ostatních rezerv, účet 574 – Tvorba a zúčtování finančních rezerv, účet 599 – Tvorba a zúčtování rezervy na daň z příjmů a účty skupiny 45 – Rezervy. Ze skupiny 45 se jedná o účet 453 – Rezerva na daň z příjmů a o účet 459 – Ostatní rezervy. [2]

3.3 Daňové rezervy

Daňové rezervy neboli zákonné rezervy jsou uvedeny v zákoně o rezervách. Mezi takové rezervy patří:

- bankovní rezervy,
- rezervy v pojišťovnictví,
- rezervy na opravu hmotného majetku,
- rezervy na pěstební činnost,
- ostatní rezervy stanovené zákonem o rezervách.

3.3.1 Bankovní rezervy a rezervy v pojišťovnictví

Bankovní rezervy a rezervy v pojišťovnictví mohou tvořit pouze subjekty k tomu oprávněné. [1]

Bankovní rezervy mohou vytvářet pouze banky, což jsou subjekty s bankovní licencí podle zákona č. 21/1992 Sb., o bankách, ve znění pozdějších předpisů. Jako výdaje (náklady)

na dosažení, zajištění a udržení příjmů mohou banky podle zákona o rezervách vytvářet rezervy na poskytnuté bankovní záruky za úvěry poskytnuté bankami. Dále je v zákoně o rezervách uvedeno, že výše rezerv nesmí přesáhnout výši 2 % průměrného stavu poskytnutých bankovních záruk za úvěry poskytnuté bankami. Další podmínkou je, že tyto rezervy musí být vždy přiřazeny k jednotlivým zárukám.

Rezervy v pojišťovnictví mohou tvořit pouze subjekty k tomu oprávněné podle zákona č. 277/2009 Sb., o pojišťovnictví, ve znění pozdějších předpisů. V zákoně o rezervách je uvedeno, že daňově uznatelnými rezervami jsou pouze přesně vymezené rezervy, kterými jsou technické rezervy na neživotní pojištění a technické rezervy na životní pojištění. Z technických rezerv na neživotní pojištění jsou výdajem (nákladem) na dosažení, zajištění a udržení příjmů podle zákona o rezervách rezervy na nezasloužené pojistné, rezervy na pojistná plnění, rezervy na prémie a slevy, vyrovnávací rezervy, rezervy pojistného neživotních pojištění a rezervy na splnění závazků z ručení za závazky České kanceláře pojistitelů podle zákona upravujícího pojištění odpovědnosti z provozu vozidla. V zákoně o rezervách je uvedeno, že z technických rezerv na životní pojištění jsou daňovými výdaji (náklady) rezervy na nezasloužené pojistné, rezervy na pojistná plnění, rezervy pojistného životních pojištění, rezervy na prémie a slevy, rezervy životních pojištění, je-li nositelem investičního rizika pojistník, rezervy na splnění závazků z použité technické úrokové míry a ostatních početních parametrů, rezervy pojistného neživotních pojištění.

3.3.2 Rezervy na opravu hmotného majetku

Rezervy na opravu hmotného majetku zabezpečují postupné vytvoření zdrojů na plánovanou opravu určitého majetku. Tvorba této rezervy není povinná, poplatník se sám rozhodne, zda-li si rezervu na opravu hmotného majetku vytvoří, či nikoliv. [2]

Tvorba rezervy na opravu hmotného majetku

Rezervu na opravu hmotného majetku je možno vytvořit pouze u majetku, který je daňově odpisován 5 a více let, spadá tedy do 2. až 6. odpisové skupiny. Mohou ji vytvářet poplatníci daně z příjmů, kteří mají k hmotnému majetku vlastnické právo, jsou organizační složkou státu oprávněnou hospodařit s majetkem státu, jsou podílovým fondem, jehož součástí je hmotný majetek, nebo jsou svěřenským fondem, jehož součástí je hmotný majetek, pokud tuto rezervu nevytváří pachtýř na základě smlouvy o pachtu obchodního závodu, přičemž k opravám tohoto majetku je smluvně (písemně) zavázán. Dále mohou rezervu na opravu hmotného majetku tvořit poplatníci daně z příjmů, kteří jsou pachtýři hmotného majetku na základě smlouvy o pachtu obchodního závodu (nikoliv pouze nájemci samotného

hmotného majetku), přičemž k opravám tohoto majetku jsou smluvně písemně zavázáni. Tuto rezervu mohou tvořit také poplatníci, kteří procházejí reorganizací nebo oddlužením podle zvláštního právního předpisu a jejichž vlastnické právo ke hmotnému majetku, k němuž byla rezerva tvořena, nebylo průběhem insolvenčního řízení ani pravomocným ukončením insolvenčního řízení dotknuto. [2]

Rezervu na opravu hmotného majetku nelze tvořit na plánované modernizace a rekonstrukce, na majetek, který je určen k likvidaci, dále nelze rezervu tvořit na opravy, které souvisí se škodami a jinými nepředvídatelnými nebo nahodilými událostmi, na pravidelně se opakující opravy a na majetek, ke kterému má vlastnické právo poplatník, na jehož majetek trvá účinek prohlášení konkursu. [7]

V zákoně o rezervách je stanovena maximální doba tvorby rezervy. U hmotného majetku, který spadá do 2. odpisové skupiny, je stanovena maximální doba tvorby na 3 zdaňovací období, u hmotného majetku zařazeného do 3. odpisové skupiny je to 6 zdaňovacích období, u hmotného majetku, který se nachází ve 4. odpisové skupině je maximální doba tvorby 8 zdaňovacích období a u hmotného majetku, který je v 5. a 6. odpisové skupině, je to 10 zdaňovacích období.

Výše rezervy na opravu hmotného majetku

Výše rezervy na opravu hmotného majetku se určí individuálně na jednotlivý hmotný majetek, u kterého má dojít k opravě, na základě charakteru této opravy a rozpočtu podle platných cen v roce tvorby rezervy. Rozpočet je vhodné doložit odborným posudkem odhadu výše opravy. Pokud je účetní jednotka plátcem DPH, při stanovení výše rezerv se DPH nebere v úvahu. [7]

Rezerva se stanoví jako podíl rozpočtu nákladů na opravu a počtu zdaňovacích období, která uplynou od zahájení tvorby rezervy do předpokládaného termínu zahájení opravy, přičemž do zdaňovacích období se zahrnuje zdaňovací období, kdy dojde k zahájení tvorby rezervy, ale nezahrne se do zdaňovacích období předpokládané období, kdy má dojít k zahájení opravy. Nelze tedy například v roce 2016 vytvořit rezervu na opravu hmotného majetku, pokud se u tohoto majetku předpokládá oprava již v roce 2017, nebyl by totiž splněn požadavek, že minimální dobou pro tvorbu rezervy jsou dva roky. Ne ve všech případech se ale použije tento způsob stanovení výše rezervy. Zvláštním případem je tvorba rezerv ve vztahu k objemu výkonů v technických jednotkách. Rezerva se stanoví jako součin podílu rozpočtu nákladů na opravu na jednotku předpokládaného výkonu a součtu objemu skutečných výkonů za zdaňovací období. Příkladem může být generální oprava motoru u vozidla, která se plánuje po ujetí 100 000 km, oprava se předpokládá ve výši 20 000 Kč. Je známo, že v roce

2014 ujede vozidlo celkem 25 000 km a v roce 2015 ujede 50 000 km, zbylých 25 000 km ujede v roce 2016 a v tomhle roce proběhne i generální oprava motoru. V roce 2014 bude tedy vytvořena rezerva ve výši 5 000 Kč a v roce 2015 ve výši 10 000 Kč. Pro výpočet jednotlivých rezerv byl použit výše zmíněný postup, tedy v roce 2014 se rezerva stanovila pomocí tohoto výpočtu: $\frac{20\,000}{100\,000} \cdot 25\,000 \text{ km}$, což se rovná zmíněným 5 000 Kč, a v roce 2015 se rezerva stanovila pomocí tohoto výpočtu: $\frac{20\,000}{100\,000} \cdot 50\,000 \text{ km}$, kde je výsledek 10 000 Kč. [1]

V případě, že poplatník zjistí skutečnost, která má dopad na výši rezervy na opravu hmotného majetku, je poplatník povinen provést úpravu výše této rezervy. Úprava se provádí ve zdaňovacím období, ve kterém tuto skutečnost zjistí. Příkladem může být situace, kdy je plánována oprava automobilu v roce 2018. Rezerva na opravu automobilu se tvoří v letech 2015 až 2017, a to každý rok ve výši 300 000 Kč. Celková výše rezervy je tedy 900 000 Kč. V případě, že poplatník zjistí v roce 2016, že oprava bude stát místo 900 000 Kč 960 000 Kč, je poplatník povinen upravit výši rezervy v roce 2016. V roce 2016 a 2017 bude poplatník tvořit rezervy ve výši 320 000 Kč. Nová částka rezervy byla zjištěna vydělením celkových nákladů na opravu (960 000 Kč) počtem zdaňovacích období, během kterých se rezerva tvoří, v tomhle případě se jedná o tři zdaňovací období. [1]

Zrušení rezervy na opravu hmotného majetku

Zrušení rezervy se úzce váže na datum zahájení opravy. V zákoně o rezervách je uvedeno, že zahájením opravy se má na mysli termín, ve kterém se začnou fyzicky provádět práce na věci, která je předmětem opravy. V případě, že se oprava provádí mimo provozovnu poplatníka jinou osobou, se zahájením opravy rozumí převzetí věci do opravy touto osobou.

V případě, že oprava není zahájena nejpozději ve zdaňovacím období následujícím po zdaňovacím období, ve kterém měla být oprava, na kterou se rezerva tvořila, zahájena, je nutno rezervu v celé výši zrušit v tomto následujícím zdaňovacím období. Je tedy nezbytné, aby účetní jednotka sledovala datum, kdy se předpokládá zahájení opravy. Jako příklad lze uvést situaci, kdy si účetní jednotka v roce 2012 a 2013 vytvořila rezervu na opravu automobilu, u něhož účetní jednotka předpokládala opravu v roce 2014. V případě, že k započetí rezervy nedošlo ani v roce 2015, musí účetní jednotka rezervu v plné výši v roce 2015 zrušit.

Ke zrušení rezervy dochází i v případě, že vytvořená rezerva nebyla vyčerpána nejpozději ve zdaňovacím období, které následuje po zdaňovacím období, ve kterém byla

oprava započata, např., když si účetní jednotka vytvořila rezervu na opravu stroje v letech 2012 až 2014 v celkové výši 700 000 Kč a v roce 2015 došlo k zahájení opravy, ale tato oprava nebyla dokončena, bylo provedeno pouze 50 % plánovaných prací. Rezerva tedy byla čerpána jen ve výši 350 000 Kč (50 % ze 700 000 Kč), nebere se zde ohled na to, zda bude oprava v roce 2016 dokončena, v roce 2015 je tedy nutno zbývající část rezervy (350 000 Kč) zrušit. Také může dojít k situaci, že sice bude v roce 2015 provedena oprava v celém svém rozsahu, ale náklady spojené s opravou dosáhnou pouze částky 600 000 Kč. V tomto případě se musí převyšující rezerva ve výši 100 000 Kč také zrušit v roce 2015.

Rezerva se musí zrušit také v situaci, že nedojde k převedení peněžních prostředků ve výši vytvořené rezervy za příslušné zdaňovací období na zvláštní samostatný účet, a to nejpozději do data podání daňového přiznání. [1]

Účtování rezervy na opravu hmotného majetku

Při účtování o rezervách na opravu hmotného majetku se používá účet 451 – Rezervy podle zvláštních právních předpisů a účet skupiny 55, konkrétně účet 552 – Tvorba a zúčtování zákonných rezerv podle zvláštních právních předpisů. V praxi mohou nastat různé situace spojené s tvorbou rezerv. Například může dojít k tomu, že výše opravy je vyšší, než se plánovalo, nebo nižší než se plánovalo, také může nastat situace, kdy není plánovaná oprava zahájena včas. [2]

V Tab. 3.1 je zobrazena situace, kdy se účetní jednotka rozhodla, že provede opravu stroje. Plánovaným termínem zahájení opravy byl srpen 2016, účetní jednotka se rozhodla, že si na tuto opravu vytvoří rezervu. Předběžný odhad ceny opravy byl 600 000 Kč. Plánovaná oprava byla zahájena v listopadu 2016 a celková částka opravy činila 500 000 Kč bez DPH, oprava tedy byla levnější, než se plánovalo. V roce 2013-2015 byla vytvořena postupně rezerva v celkové výši 600 000 Kč, která byla zaúčtována na vrub účtu 552 – Tvorba a zúčtování zákonných rezerv podle zvláštních právních předpisů a ve prospěch účtu 451 – Rezervy podle zvláštních právních předpisů. Každý rok byly peněžní prostředky včas uloženy na samostatný účet, který si účetní jednotka v analytické evidenci označila číslem devět. V roce 2016 účetní jednotka rozpustila vytvořenou rezervu v celkové výši, tedy ve výši 600 000 Kč. Rozpuštění rezervy se zaúčtovalo ve prospěch účtu 552 – Tvorba a zúčtování zákonných rezerv podle zvláštních právních předpisů a na vrub účtu 451 – Rezervy podle zvláštních právních předpisů. Co se týče dopadu na základ daně, v roce 2013, 2014 a 2015 došlo ke snížení základu daně o 200 000 Kč ročně, v roce 2016 došlo ke snížení základu daně o 500 000 Kč v důsledku provedené opravy a zároveň ke zvýšení základu daně o 600 000 Kč

v důsledku rozpuštění rezervy. Celkově tedy v roce 2016 došlo ke zvýšení základu daně o 100 000 Kč.

Tab. 3.1 Účtování v případě, kdy je oprava hmotného majetku levnější

Rok	Text	Částka (Kč)	MD	DAL
2013	Tvorba rezervy v 1. roce	200 000	552	451
2014	Deponování peněžních prostředků	200 000	221 ₉	221 ₁
2014	Tvorba rezervy ve 2. roce	200 000	552	451
2015	Deponování peněžních prostředků	200 000	221 ₉	221 ₁
2015	Tvorba rezervy ve 3. roce	200 000	552	451
2016	Deponování peněžních prostředků	200 000	221 ₉	221 ₁
2016	FP za opravu stroje			
	Cena bez DPH	500 000	511	
	DPH (21%)	105 000	343	
	Cena celkem	605 000		321
2016	Úhrada faktury ze samostatného účet	500 000	321	221 ₉
2016	Čerpání rezervy	600 000	451	552
2016	Převod peněžních prostředků na běžný účet	100 000	221 ₁	221 ₉

Zdroj: vlastní zpracování

V Tab. 3.2 je zobrazena situace, kdy se účetní jednotka rozhodla, že provede opravu stroje. Plánovaný termín zahájení opravy byl srpen 2016, účetní jednotka se rozhodla, že si na tuto opravu vytvoří rezervu. Předběžný odhad ceny opravy byl 600 000 Kč. Plánovaná oprava byla zahájena v listopadu 2016 a celková částka opravy činila 650 000 Kč bez DPH, oprava tedy byla dražší, než se plánovalo. V roce 2013-2015 byla postupně vytvořena rezerva v celkové výši 600 000 Kč, která byla zaúčtována na vrub účtu 552 – Tvorba a zúčtování zákonných rezerv podle zvláštních právních předpisů a ve prospěch účtu 451 – Rezervy podle zvláštních právních předpisů, každý rok byly peněžní prostředky včas uloženy na samostatný účet s analytickou evidencí. V roce 2016 účetní jednotka rozpustila rezervu v celkové výši, tedy ve výši 600 000 Kč. Rozpuštění rezervy se zaúčtovalo ve prospěch účtu 552 – Tvorba a zúčtování zákonných rezerv podle zvláštních právních předpisů a na vrub účtu 451 – Rezervy podle zvláštních právních předpisů. Co se týče dopadu na základ daně, v roce 2013, 2014 a 2015 došlo ke snížení základu daně o 200 000 Kč ročně. V roce 2016 došlo ke snížení základu daně o 650 000 Kč, tato částka představuje vynaložené náklady na opravu, zároveň došlo ke zvýšení základu daně o 600 000 Kč v důsledku rozpuštění rezervy. Celkově tedy v roce 2016 došlo ke snížení základu daně o 50 000 Kč.

Tabulka 3.2 Účtování v případě, kdy je oprava hmotného majetku dražší

Rok	Text	Částka (Kč)	MD	DAL
2013	Tvorba rezervy v 1. roce	200 000	552	451
2014	Deponování peněžních prostředků	200 000	221 ₉	221 ₁
2014	Tvorba rezervy ve 2. roce	200 000	552	451
2015	Deponování peněžních prostředků	200 000	221 ₉	221 ₁
2015	Tvorba rezervy ve 3. roce	200 000	552	451
2016	Deponování peněžních prostředků	200 000	221 ₉	221 ₁
2016	FP za opravu stroje			
	Cena bez DPH	650 000	511	
	DPH (21%)	136 500	343	
	Cena celkem	786 500		321
2016	Úhrada faktury ze zvláštního vázaného účtu	600 000	321	221 ₉
2016	Čerpání rezervy	600 000	451	552
2016	Doplatek faktury	186 500	321	221 ₁

Zdroj: vlastní zpracování

V Tab. 3.3 je zobrazena situace, kdy se účetní jednotka rozhodla, že provede opravu stroje. Plánovaným termínem zahájení opravy byl srpen 2016. Účetní jednotka se rozhodla, že si na tuto opravu vytvoří rezervu. V roce 2013-2015 byla vytvořena postupně rezerva v celkové výši 600 000 Kč, která byla zaúčtována na vrub účtu 552 – Tvorba a zúčtování zákonných rezerv podle zvláštních právních předpisů a ve prospěch účtu 451 – Rezervy podle zvláštních právních předpisů, každý rok byly peněžní prostředky včas uloženy na samostatný účet. Předběžný odhad ceny opravy byl 600 000 Kč. Plánovaná oprava ale nebyla zahájena do konce roku 2017. V roce 2017 musela být rezerva v celkové výši, tedy ve výši 600 000 Kč, zrušena. Zrušení rezervy se zaúčtovalo ve prospěch účtu 552 – Tvorba a zúčtování zákonných rezerv podle zvláštních právních předpisů a na vrub účtu 451 – Rezervy podle zvláštních právních předpisů.

Tab. 3.3 Účtování v případě, kdy není oprava hmotného majetku zahájena včas

Rok	Text	Částka (Kč)	MD	DAL
2013	Tvorba rezervy v 1. roce	200 000	552	451
2014	Deponování peněžních prostředků	200 000	221 ₉	221 ₁
2014	Tvorba rezervy ve 2. roce	200 000	552	451
2015	Deponování peněžních prostředků	200 000	221 ₉	221 ₁
2015	Tvorba rezervy ve 3. roce	200 000	552	451
2016	Deponování peněžních prostředků	200 000	221 ₉	221 ₁
2017	Zrušení rezervy	600 000	451	552

Rok	Text	Částka (Kč)	MD	DAL
2017	Převod peněžních prostředků na běžný účet	600 000	221 ₁	221 ₉
2018	FP za opravu stroje			
	Cena bez DPH	650 000	511	
	DPH (21%)	136 500	343	
	Cena celkem	786 500		321
2018	Úhrada faktury z běžného účtu	786 500	321	221 ₁

Zdroj: vlastní zpracování

Co se týče dopadu na základ daně, v roce 2013, 2014 a 2015 došlo ke snížení základu daně o 200 000 Kč ročně. V roce 2017 došlo ke zvýšení základu daně o celkovou výši zrušené rezervy, tedy o 600 000 Kč a v roce 2018 ke snížení základu daně o 650 000 Kč, což je částka odpovídající nákladům vynaloženým na opravu.

3.3.3 Rezervy na pěstební činnost

Rezerva na pěstební činnost patří mezi další daňové rezervy. Pěstební činností se podle zákona o rezervách rozumí obnova lesa a veškeré výchovné činnosti v porostech do 40 let jejich věku, ochrana lesa a opatření k obnově porostů s nevhodnou nebo náhradní dřevinou skladbou. V příloze zákona o rezervách je uvedeno, že mezi výkony, které jsou uznány jako výdaj (náklad) na dosažení, zajištění a udržení příjmů patří například obnova lesa výsevem osiva, obnova lesa sadbou, příprava půdy pro obnovu lesa, ošetřování dřevin mladých lesních porostů, ochrana lesa proti hmyzím škůdcům, hnojení lesních porostů a další výkony, které jsou v této příloze uvedeny. Dále je v zákoně o rezervách uvedeno, že rezervu na pěstební činnost mohou vytvářet pouze poplatníci daně z příjmů, kteří jsou podle zákona č. 289/1995 Sb., o lesích a o změně a doplnění některých zákonů (lesní zákon), ve znění pozdějších předpisů, povinni provádět obnovu, ochranu a výchovu lesních porostů. Rezerva na pěstební činnost se vytváří podle toho, jaká je výše vytěženého objemu dřevní hmoty v m³, tuto výši objemu si poplatník sám stanoví v rozpočtu nákladů na pěstební činnost. Rezerva na pěstební činnost se čerpá při uskutečnění prací pěstební činnosti, pokud nedojde k uskutečnění těchto prací v rozpočtovém objemu, rezerva se zruší. U této rezervy je povinnost deponovat peněžní prostředky na zvláštní vázaný účet, prostředky z toho účtu lze čerpat pouze pro účely, pro které byla rezerva vytvořena.

Při účtování rezerv na pěstební činnost se používá účet 451 – Rezervy podle zvláštních právních předpisů a účet 552 – Tvorba a zúčtování zákonných rezerv podle zvláštních právních předpisů. Jako příklad lze uvést situaci, kdy poplatník, který je podle lesního zákona povinen provádět obnovu, ochranu a výchovu lesních porostů, dosáhl v roce 2015 zisku

z realizace dřevní hmoty v částce 250 000 Kč. V tomto roce se rozhodl vytvořit si rezervu na obnovu lesa sadbou, což si vyžádá hnojení lesních porostů a ochranu lesa proti hmyzím škůdcům. V roce 2015 byly náklady vyčísleny na 105 Kč na 1 m³ vytěženého dřeva, přičemž v rozpočtu si stanovil 1 000 m³ vytěženého dřeva.

Tab. 3.4 Účtování rezervy na pěstební činnost

Rok	Text	Částka (Kč)	MD	DAL
2015	Tvorba rezervy	105 000	552	451
2016	Deponování peněžních prostředků	105 000	221 ₉	221 ₁
2016	FP za pěstební práce	105 000	511	321
2016	Úhrada faktury ze zvláštního vázaného účtu	105 000	321	221 ₉
2016	Čerpání rezervy	105 000	451	552

Zdroj: Děrgel (2011), vlastní zpracování

V Tab. 3.4 lze vidět, že v roce 2015 byla vytvořena rezerva v částce 105 000 Kč. Tvorba rezervy se zaúčtovala ve prospěch účtu 451 – Rezervy podle zvláštních právních předpisů a na vrub účtu 552 – Tvorba a zúčtování zákonných rezerv podle zvláštních právních předpisů. Peněžní prostředky byly včas uloženy na zvláštní vázaný bankovní účet. V roce 2016 došlo k realizaci pěstebních prací a rezerva byla v celé své výši vyčerpána a zaúčtována ve prospěch účtu 552 – Tvorba a zúčtování zákonných rezerv podle zvláštních právních předpisů a na vrub účtu 451 – Rezervy podle zvláštních právních předpisů. V roce 2015 došlo důsledkem tvorby rezervy ke snížení základu daně o 105 000 Kč, zdaněn tedy nebyl celý zisk v částce 250 000 Kč, ale pouze částka 145 000 Kč, což je částka odpovídající zisku, který byl snížen o daňovou rezervu. V roce 2016 došlo ke snížení základu daně o částku, která odpovídá vzniklým nákladům na opravu, tedy o částku 105 000 Kč a zároveň ke zvýšení základu daně o 105 000 Kč vlivem rozpuštění rezervy. Dopad na základ daně tedy byl v roce 2016 nulový. [9]

3.3.4 Ostatní rezervy

Mezi ostatní rezervy podle zákona o rezervách patří rezervy na odbahnění rybníka, rezervy finančních prostředků na sanaci pozemků dotčených těžbou, rezervy na vypořádání důlních škod. Dále sem patří rezervy, u nichž zvláštní zákon uvede, že jde o výdaj (náklad) na dosažení, zajištění a udržení příjmů, jedná se například o rezervu na nakládání s elektroodpadem ze solárních panelů.

Rezervy na odbahnění rybníka

Rezerva na odbahnění rybníka se řadí mezi ostatní daňové rezervy. V zákoně o rezervách je pouze uvedeno, že rezerva slouží k odstraňování nánosů ze dna rybníků, které

vznikly erozí okolních pozemků. Tuto rezervu je možno tvořit maximálně deset po sobě jdoucích zdaňovacích období. Při účtování se používá účet 451 – Rezervy podle zvláštních právních předpisů a účet 552 – Tvorba a zúčtování zákonných rezerv podle zvláštních právních předpisů.

Rezervy finančních prostředků na sanaci pozemků dotčených těžbou a rezervy na vypořádání důlních škod

Rezerva finančních prostředků na sanaci pozemků dotčených těžbou a rezerva na vypořádání důlních škod se také řadí mezi daňové rezervy. Tyto rezervy jsou tvořeny povinně podle:

- zákona číslo 18/1997 Sb., o mírovém využívání jaderné energie a ionizujícího záření (atomový zákon) a o změně a doplnění některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů,
- zákona č.44/1988 Sb., o ochraně a využití nerostného bohatství (horní zákon), ve znění pozdějších předpisů,
- zákona č. 185/2001 Sb., o odpadech a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

U těchto dvou rezerv je možno deponovat peněžní prostředky na zvláštní vázaný účet v bance se sídlem na území jiného členského státu Evropské unie. V zákoně o rezervách je uvedeno, že peněžní prostředky rezervy finančních prostředků na sanaci pozemků dotčených těžbou a rezervy na vypořádání důlních škod mohou být použity na pořízení státních dluhopisů denominovaných výhradně v české koruně na základě souhlasu příslušného obvodního báňského úřadu.

Jako příklad rezervy na sanaci pozemků dotčených těžbou lze uvést situaci, kdy se účetní jednotka, která se zabývá těžbou nerostných surovin, v roce 2013 rozhodla, že v roce 2016 provede sanaci pozemků dotčených těžbou. Podle projektu se bude jednat o částku 6 milionů Kč. V roce 2013-2015 tvořila rezervu každoročně ve výši 2 miliony Kč, v souladu se zákonem o rezervách ukládala příslušné peněžní prostředky na zvláštní vázaný účet. V roce 2016 došlo k sanaci pozemků v hodnotě 5 500 000 Kč.

Tab. 3.5 Účtování rezervy na sanaci pozemků dotčených těžbou

Rok	Text	Částka	MD	DAL
2013	Tvorba rezervy v 1. roce	2 000 000	552	451
2014	Deponování peněžních prostředků	2 000 000	221 ₉	221 ₁
2014	Tvorba rezervy ve 2. roce	2 000 000	552	451
2015	Deponování peněžních prostředků	2 000 000	221 ₉	221 ₁

Rok	Text	Částka	MD	DAL
2015	Tvorba rezervy ve 3. roce	2 000 000	552	451
2016	Deponování peněžních prostředků	2 000 000	221 ₉	221 ₁
2016	FP za sanaci pozemků	5 500 000	518	321
2016	Úhrada faktury ze zvláštního vázaného účtu	5 500 000	321	221.9
2016	Čerpání rezervy na sanaci pozemků	5 500 000	451	552
2016	Rozpuštění zbytku rezervy	500 000	451	552
2016	Převod peněžních prostředků na běžný účet	500 000	221.1	221.9

Zdroj: Bulla a kol. (2015), vlastní zpracování

Jak lze vidět v Tab. 3.5 účtování probíhá na účtu 451 – Rezervy podle zvláštních právních předpisů a na účtu 552 – Tvorba a zúčtování zákonných rezerv podle zvláštních právních předpisů. Tvorba rezerv je zaúčtována ve prospěch účtu 451 – Rezervy podle zvláštních právních předpisů a na vrub účtu 552 – Tvorba a zúčtování zákonných rezerv podle zvláštních právních předpisů. Čerpání rezervy je zaúčtováno ve prospěch účtu 552 – Tvorba a zúčtování zákonných rezerv podle zvláštních právních předpisů a na vrub účtu 451 – Rezervy podle zvláštních právních předpisů. [2]

Rezervy na nakládání s elektroodpadem ze solárních panelů

Rezerva se vztahuje na elektroodpad ze solárních panelů uvedených na trh do dne 1. ledna 2013. Od roku 2016 je tato rezerva nově vymezena v zákoně o rezervách. Je zde uvedeno, že tuhle rezervu může vytvářet provozovatel solární elektrárny, kterému zákon upravující odpady ukládá povinnost zajistit financování zpracování, využití a odstranění elektroodpadu ze solárních panelů. Tvorba této rezervy není podmíněna jejím zaúčtováním. V zákoně o rezervách je pouze uvedeno, že poplatník, který vytváří tuto rezervu, je povinen vést evidenci o této rezervě, a to minimálně v rozsahu, který stanovují předpisy upravující účetnictví pro tvorbu rezerv. Rezerva na nakládání s elektroodpadem ze solárních panelů se tvoří od prvního měsíce zdaňovacího období, ve kterém provozovateli solární elektrárny vznikla povinnost uhradit první platbu příspěvku na zajištění financování zpracování, využití a odstranění elektroodpadu ze solárních panelů, prováděné provozovatel kolektivního systému, do okamžiku, kdy by bylo ukončeno odpisování hmotného majetku, jehož součástí je solární panel, pokud by tento hmotný majetek odpisoval jeho první vlastník podle zákona o daních z příjmů. V případě, že by došlo k technickému zhodnocení tohoto hmotného majetku, období tvorby rezervy se neprodluhuje. Povinnost zrušit již vytvořenou rezervu nevzniká pachtem, likvidací ani insolvenčním řízením. Rezervu na nakládání s elektroodpadem ze solárních panelů je možno tvořit i v průběhu likvidace a v průběhu insolvenčního řízení v době trvání účinků prohlášení konkursu.

3.4 Účetní rezervy

Rozhodnutí o tvorbě nedaňových (účetních) rezerv je zcela v kompetenci účetní jednotky. Účetní rezervy neovlivňují základ daně, protože se jedná o nedaňové náklady, které jsou přičitatelnou položkou k účetnímu výsledku hospodaření. [2]

3.4.1 Rezervy na daň z příjmů

Tato rezerva se vytváří v případě, kdy okamžik sestavení účetní závěrky předchází okamžiku řádného vyčíslení daně a daňovou povinnost tedy může účetní jednotka pouze odhadovat. Tato situace vzniká například v případě, kdy účetní jednotka sestavuje účetní závěrku v březnu, ale daňové přiznání podává až v červnu. Tuto rezervu tedy tvoří účetní jednotky, které sestavují účetní závěrku a nemají vyhotovené daňové přiznání k dani z příjmů. Rezerva na daň z příjmů je určena výhradně pro vypořádání daně z příjmů a není možné ji používat pro jiné daně. Při vykazování rezervy v rozvaze je třeba zohlednit zaplacené zálohy na daň z příjmů. Výše rezervy se odvozuje z výsledku hospodaření a dále většinou z kvalifikovaného odhadu daňové důležitosti jednotlivých nákladů a výnosů s promítnutím možných odčitatelných položek, slev atd.

Příkladem může být situace, kdy má účetní jednotka daňového poradce a odevzdává tak daňové přiznání k dani z příjmů právnických osob až 1. července 2016. Účetní jednotka sestavuje účetní závěrku za rok 2015 již v dubnu 2016, proto si v rámci účetní závěrky vytvořila rezervu na daň z příjmů ve výši 650 000 Kč z důvodu věrného zobrazení majetku a závazků. Daňová povinnost v daňovém přiznání vyšla 700 000 Kč.

Tab. 3.6 Rezerva na daň z příjmů

Rok	Text	Částka (Kč)	MD	DAL
2015	KZ zaplacených záloh na daň z příjmů	100 000	341	
2015	Tvorba rezervy	650 000	599	453
2016	Zaúčtování daně k datu sestavení daňového přiznání za rok 2015	700 000	591	341
2016	Čerpání rezervy	650 000	453	599
2016	Doplatek splatné daně z běžného účtu	600 000	341	221

Zdroj: Bulla a kol. (2015), vlastní zpracování

Z Tab. 3.6 je zřejmé, že se rezerva tvoří ve prospěch účtu 453 – Rezerva na daň z příjmů a na vrub účtu 599 – Tvorba a zúčtování rezervy na daň z příjmů. Čerpání rezervy se provádí naopak, tedy ve prospěch účtu 599 – Tvorba a zúčtování rezervy na daň z příjmů a na vrub účtu 453 – Rezerva na daň z příjmů. V rozvaze v položce B.2. Rezerva na daň z příjmů

uvede účetní jednotka částku 550 000 Kč, což je částka odpovídající rezervě snížené o uhrazené zálohy na daň z příjmů. [2]

3.4.2 Rezervy na důchody a podobné závazky

Tato rezerva se vytváří na základě povinnosti vyplácet zaměstnancům důchody nebo podobné požitky uložené smlouvou nebo právním předpisem, jedná se například o existenci firemního důchodového systému pro zaměstnance. Při účtování se používá účet 574 – Tvorba a zúčtování finančních rezerv a účet 459 – Ostatní rezervy.

Tab. 3.7 Rezerva na důchody a podobné závazky

Rok	Text	Částka (Kč)	MD	DAL
2015	Tvorba rezervy na důchody a podobné závazky	100 000	574	459
2015	Čerpání rezervy na důchody a podobné závazky	100 000	459	574

Zdroj: Bulla a kol. (2015), vlastní zpracování

Tvorba této rezervy, jak lze vidět v Tab. 3.7, se účtuje ve prospěch účtu 459 – Ostatní rezervy a na vrub účtu 574 – Tvorba a zúčtování finančních rezerv, čerpání se účtuje opačně, tedy ve prospěch účtu 574 – Tvorba a zúčtování finančních rezerv a na vrub účtu 459 – Ostatní rezervy. [2]

3.4.3 Ostatní rezervy

Ostatními rezervami se podle zákona o rezervách rozumí rezerva na restrukturalizaci, rezerva na garanční opravy a další rezervy.

Rezervy na restrukturalizaci

Rezerva na restrukturalizaci je účetní rezervou. Rezervu může účetní jednotka tvořit na základě programu restrukturalizace schváleného orgánem, který je k tomu příslušný podle zvláštního právního předpisu, případně schváleného společníky obchodní korporace. Restrukturalizací se rozumí program, kterým se významně mění předmět činnosti účetní jednotky nebo se mění způsob, jakým je činnost účetní jednotky prováděna. S tímto procesem jsou spojeny nejistoty a rizika, a je proto vhodné vytvářet rezervu na tuto restrukturalizaci. Restrukturalizace může zahrnovat například přemístění podnikatelských aktivit do jiné oblasti, uzavření provozu, utlumení nebo ukončení části podnikatelských aktivit. Tuto rezervu je možno tvořit pouze na náklady nezbytně nutné k uskutečnění programu restrukturalizace, který nesouvisí s pokračujícími aktivitami účetní jednotky. Výši rezervy na restrukturalizaci je možno rozpočítat na jednotlivá léta tvorby rezervy rovnoměrně nebo nerovnoměrně podle konkrétních podmínek účetní jednotky. Rezervu je možno zaúčtovat v souvislosti s účtováním daných nákladů nebo až ke konci rozvahového dne. Mezi přímé náklady

na restrukturalizaci nelze zahrnout například náklady na přeškolení zaměstnanců, kteří nadále zůstanou v zaměstnaneckém poměru, náklady na přemístění pracovníků, kteří nadále zůstanou v zaměstnaneckém poměru, dále například náklady na marketing.

Jako příklad lze uvést situaci, kdy se účetní jednotka rozhodla zrušit část výroby a tato výroba bude z části nahrazena jinou. Část pracovníků bude propuštěna, část pracovníků bude rekvalifikována. Na vyplácení odstupného se účetní jednotka rozhodla vytvořit rezervu.

Tab. 3.8 Rezerva na restrukturalizaci

Rok	Text	Částka	MD	DAL
2015	Tvorba rezervy na restrukturalizaci	200 000	554	459
2016	Tvorba rezervy na restrukturalizaci	200 000	554	459
2017	Výplata odstupného	350 000	521	331
2017	Čerpání rezervy	350 000	459	554
2017	Zrušení nevyčerpané rezervy	50 000	459	554

Zdroj: Bulla a kol. (2015), vlastní zpracování

V roce 2015 proběhlo schválení programu restrukturalizace a na základě tohoto schválení, jak lze vidět v Tab. 3.8, si účetní jednotka v tomto roce vytvořila rezervu ve výši 200 000 Kč. Při účtování se používá účet 554 – Tvorba a zúčtování ostatních rezerv a účet 459 – Ostatní rezervy. V roce 2016 si vytvořila druhou polovinu rezervy ve výši 200 000 Kč. V roce 2017 účetní jednotka vyplatila odstupné zaměstnancům ve výši 350 000 Kč. Rezerva byla vyčerpana a zbytek nevyčerpané rezervy rozpuštěn. [2]

Rezervy na rizika a ztráty

Rezerva na rizika a ztráty se vytváří v případě, kdy jsou účetní jednotce známa budoucí rizika nebo ztráty z podnikání na základě současných skutečností. Rezerva se tvoří pro jednotlivé případy, například rezerva na ekologické škody, rezerva na bezplatné garanční opravy. Rezerva na rizika a ztráty nemůže být tvořena na obecné neidentifikované rezervy, např. na podnikatelská rizika. Tyto rezervy nejsou nikde detailně upraveny žádným závazným předpisem. Rezerva na rizika a ztráty se tvoří na základě odhadu a zkušeností z minulých let a různých statistických šetření.

Příkladem této rezervy je situace, kdy se účetní jednotka rozhodla vytvořit rezervu na bezplatné záruční opravy, které je povinna provádět po určitou dobu bezplatně. Největšími položkami, které vznikají účetní jednotce v souvislosti s těmito bezplatnými opravami, jsou náklady na materiál, mzdy a z nich vyplývající náklady na sociální a zdravotní pojištění. Účetní jednotka má ve své vnitřní směrnici uvedeno, že rezervu bude tvořit ve výši 2,5 % z tržeb za prodané výrobky. Vzhledem k tomu, že náklady byly nižší, než se předpokládalo,

účetní jednotka se rozhodla vytvořit příští rok rezervu pouze ve výši 2 % z tržeb za vlastní výrobky.

Tab. 3.9 Rezerva na garanční opravy

Rok	Text	Částka (Kč)	MD	DAL
2015	Stav rezervy na garanční opravy k 1. 1. 2015	200 000		459
	Náklady na garanční opravy			
	Materiálové náklady na garanční opravy	100 000	501	112
	Mzdové náklady	50 000	521	331
	Příspěvek zaměstnavatele na sociální pojištění	12 500	524	336
	Příspěvek zaměstnavatele na zdravotní pojištění	4 500	524	336
	Čerpání rezervy za rok 2015 k rozvahovému dni	167 000	459	554
	Tržby za vlastní výrobky v roce 2015	8 000 000	311	601
	Tvorba rezervy na garanční opravy (2 %)	160 000	554	459
2016	Převod nevyčerpané rezervy do následujícího období	193 000	701	459

Zdroj: Bulla a kol. (2015), vlastní zpracování

V Tab. 3.9 lze vidět, že při účtování o rezervách na garanční opravy se používá účet číslo 554 – Tvorba a zúčtování ostatních rezerv a účet číslo 459 – Ostatní rezervy. [2]

4 Aplikace rezerv v obchodní společnosti DLC Napajedla a.s.

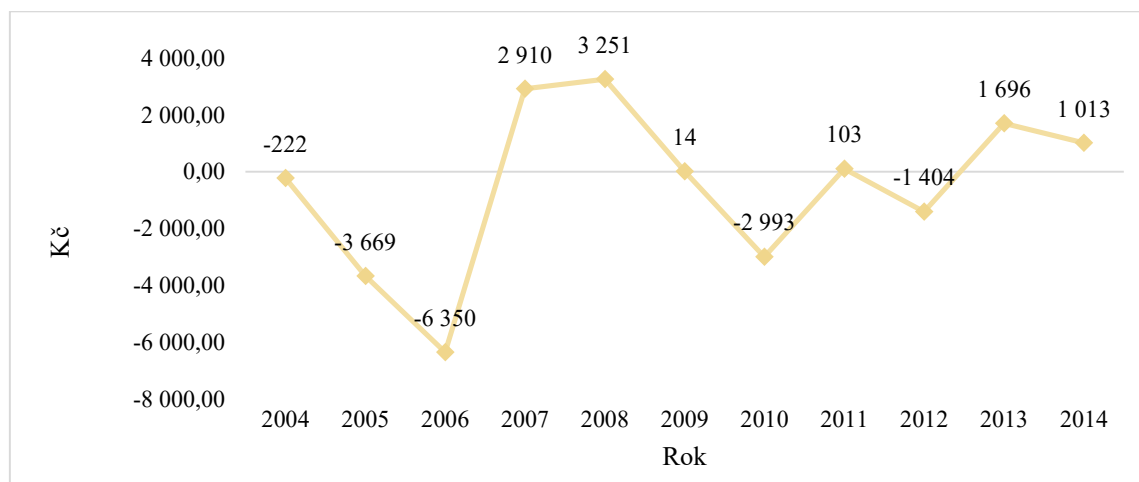
Obchodní společnost DLC Napajedla a.s. (dále jen "společnost DLC") nemá v současné době vytvořené žádné rezervy, ani žádné rezervy nečerpá. Vzhledem k tomu, že údaje z roku 2015 společnost DLC neměla v době psaní bakalářské práce k dispozici, vychází se při analýze rezerv z dat roku 2014 a starších, konkrétně z dat roku 2013 a 2012.

4.1 Charakteristika obchodní společnosti DLC Napajedla a.s.

Společnost DLC byla založena v roce 2004 jako akciová společnost, se sídlem v Napajedlech. Společnost DLC je zaměřena na skladování, distribuci a logistiku, název společnosti DLC tedy v sobě ukrývá zkratku distribučního logistického centra. Společnost DLC provozuje svoji vlastní autodopravu, která denně rozváží po Jihomoravském a Severomoravském kraji zboží na konkrétní prodejny spotřebních družstev. Společnost DLC se kromě skladování zabývá provozováním pronájmu kancelářských ploch, které jsou umístěny v jednotlivých patrech budovy společnosti DLC.

Společnost DLC dosáhla v roce 2014 zisku ve výši 1 013 047,43 Kč. Z Grafu 4.1 lze vyčíst, že společnost DLC vykazovala ztrátový výsledek hospodaření hned za první rok své existence, tedy za rok 2004. V záporných číslech se společnost DLC pohybovala až do roku 2006, v roce 2007 společnost DLC zaznamenala svůj první zisk. Zisku dosahovala až do roku 2010, v tomto roce společnost DLC opět vykázala ztrátu. Od roku 2010 se výsledek hospodaření vyvíjel nepravidelným tempem, v jednom roce společnost DLC vykázala zisk a v dalším roce opět ztrátu. Tohle nepravidelné tempo vývoje hospodářského výsledku bylo narušeno v roce 2014, kdy společnost DLC, stejně jako v roce 2013 dosáhla zisku.

Graf 4.1 Vývoj výsledku hospodaření v letech 2004-2014 v tis. Kč

Zdroj: výroční zpráva společnosti DLC (2014), vlastní zpracování

Co se týče zadluženosti společnosti DLC, z Tab. 4.1 lze vyčíst, že podíl cizích zdrojů na aktivech je ve sledovaném období větší než 79 %. Z tabulky je také zřejmé, že ukazatel celkové zadluženosti se oproti roku 2013 snížil o 3,4 %, ale i přesto je ukazatel zadluženosti velmi vysoký. Ukazatel udává do jaké míry je společnost DLC schopna krýt svůj majetek svými zdroji.

Tab. 4.1 Zadluženost společnosti DLC

Položka	Rok		
	2012	2013	2014
Aktiva (tis. Kč)	180 265	210 047	180 128
Vlastní kapitál (tis. Kč)	34 339	36 124	37 137
Cizí zdroje (tis. Kč)	145 926	173 923	142 991
Ukazatel celkové zadluženosti v %	80,95	82,80	79,38
Podíl VK na aktivech v %	19,05	17,20	20,62

Zdroj: výroční zpráva společnosti DLC (2014), vlastní zpracování

Z Tab. 4.1 je zřejmé, že společnost DLC má nízkou finanční samostatnost, neboť podíl vlastního kapitálu na aktivech se ve sledovaném období pohybuje v rozmezí 19-21%.

4.1.1 Analýza rezerv v obchodní společnosti DLC Napajedla a.s.

Z Tab. 4.2 lze vyčíst, že v roce 2014 a v roce 2013 nebyly v rozvaze společnosti DLC vykázány žádné rezervy. Naproti tomu v roce 2012 byla v rozvaze vykázána položka Rezervy, konkrétně položka Ostatní rezervy, ve výši 96 tis. Kč.

Tab. 4.2 Cizí zdroje společnosti DLC v tis. Kč

Cizí zdroje	Rok		
	2012	2013	2014
Rezervy	96	0	0
Dlouhodobé závazky	4 676	3 059	2 328
Krátkodobé závazky	92 192	117 461	139 663
Bankovní úvěry a výpomoci	48 874	53 403	1 000

Zdroj: výroční zpráva společnosti DLC (2014), vlastní zpracování

Při hlubší analýze výkazů společnosti DLC bylo zjištěno, že hodnota vykázaná v roce 2012 odpovídá vytvořené účetní rezervě, konkrétně účetní rezervě na pokutu z oblasti životního prostředí, proti které podala společnost DLC odvolání. Ve výkazu zisku a ztráty, konkrétně v položce Změna stavu rezerv, opravných položek v provozní oblasti

a komplexních nákladů příštích období byly ve sledovaném období vykázány kladné hodnoty. V roce 2012 byla vykázána hodnota 226 tis. Kč, z čehož 96 tis. Kč odpovídalo vytvořené rezervě na pokutu z oblasti životního prostředí, proti které podala společnost DLC odvolání. V roce 2013 společnost DLC vykázala v položce Změna stavu rezerv, opravných položek v provozní oblasti a komplexních nákladů příštích období hodnotu 15 tis. Kč, tuto hodnotu tvořily opravné položky k pohledávkám snížené o rozpuštěnou rezervu ve výši 96 tis. Kč. V roce 2014 společnost DLC netvořila ani nečerpala žádnou rezervu.

4.2 Účetní rezervy v obchodní společnosti DLC Napajedla a.s.

Jak už bylo zmíněno, společnost DLC v roce 2012 vytvořila účetní rezervu ve výši 96 000 Kč na pokutu z oblasti životního prostředí, která byla vyčíslena na 190 000 Kč a proti které podala odvolání. Tvorbu této rezervy společnost DLC zaúčtovala na vrub účtu 554 – Tvorba a zúčtování ostatních rezerv se souvztažným zápisem na účtu 459 – Ostatní rezervy. V roce 2013 společnost DLC obdržela rozhodnutí, týkající se odvolání, na jehož základě byla pokuta snížena na 95 000 Kč. V tomto roce společnost DLC rozpustila rezervu na pokutu z oblasti životního prostředí ve výši 96 tis. Kč a rozpuštění zaúčtovala na vrub účtu 459 – Ostatní rezervy a ve prospěch účtu 554 – Tvorba a zúčtování ostatních rezerv. Níže je ukázána situace, která by nastala v případě, kdyby společnost DLC nevytvořila rezervu na pokutu z oblasti životního prostředí a následky ke kterým by došlo v souvislosti s nevytvořením této rezervy.

4.2.1 Analýza výkazu zisku a ztráty

V Tab. 4.3 je znázorněn skutečný a přepočtený stav jednotlivých položek výkazu zisku a ztráty. Přepočtený stav znázorňuje hodnoty položek, které by byly vykázány v případě, že by společnost DLC nevytvořila rezervu na pokutu v oblasti životního prostředí.

Tab. 4.3 Vliv účetní rezervy na výkaz zisku a ztráty v tis. Kč

Položka	Rok			
	2012		2013	
	Skutečný stav	Přepočtený stav	Skutečný stav	Přepočtený stav
Změna stavu rezerv, opravných položek a komplexních nákladů příštích období	226	130	15	111
Provozní výsledek hospodaření	884	980	2 824	2 728
Výsledek hospodaření za účetní období	-1 404	-1 308	1 785	1 689
Výsledek hospodaření před zdaněním	-1 466	-1 370	2 269	2 173

Zdroj: výroční zpráva společnosti DLC (2014), vlastní zpracování

V roce 2012, tedy v roce, kdy společnost DLC vytvořila účetní rezervu na pokutu z oblasti životního prostředí, je v položce Změna stavu rezerv, opravných položek a komplexních nákladů příštích období tato rezerva zahrnuta ve výši 96 000 Kč. Přepočtený stav této položky je tedy nižší o hodnotu této rezervy. Vzhledem k tomu, že položka Změna stavu rezerv, opravných položek a komplexních nákladů příštích období spadá do provozního výsledku hospodaření, mění se i položka Provozní výsledek hospodaření. Z tab. 4.3 lze vyčíst, že skutečná hodnota této položky je 884 tis. Kč a přepočtená hodnota je 980 tis. Kč. Z toho vyplývá, že i položka Výsledek hospodaření před zdaněním je v přepočteném stavu vyšší. Lze také vyčíst, že se mění i hodnota položky Výsledek hospodaření za účetní období. Změna této položky je odůvodněna níže v Tab. 4.4.

V roce 2013 společnost DLC čerpala rezervu na pokutu z oblasti životního prostředí v plné výši, což mělo za následek snížení hodnoty položky Změna stavu rezerv, opravných položek a komplexních nákladů příštích období o 96 000 Kč. V případě, že by společnost rezervu netvořila, tak by žádnou rezervu nečerpala, a přepočtená hodnota této položky je proto o 96 000 Kč vyšší než skutečná hodnota. V souvislosti se změnou hodnoty v položce Změna stavu rezerv, opravných položek a komplexních nákladů příštích období je vykázána i položka Provozní výsledek hospodaření v odlišných hodnotách. Položka Výsledek hospodaření před zdaněním je v přepočteném stavu nižší o 96 000 Kč. Stejně jako v roce 2012 i v roce 2013 došlo ke změně položky Výsledek hospodaření za účetní období.

V Tab. 4.4 je znázorněn vliv účetní rezervy na základ daně a následně na daňovou povinnost v roce 2012 a 2013. Je zde porovnán skutečný stav a přepočtený stav, který opět znázorňuje situaci, která by nastala v případě, že by společnost DLC nevytvořila účetní rezervu.

Tab. 4.4 Vliv účetní rezervy na základ daně v tis. Kč

Položka	Rok 2012			Rok 2013		
	Skutečný stav	Přepočtený stav	Rozdíl	Skutečný stav	Přepočtený stav	Rozdíl
Výsledek hospodaření před zdaněním	-1 466	-1 370	+96	2 269	2 173	-96
Základ daně	848	848		3 129	3 129	
Daňová povinnost (-)	-161	-161		-595	-595	
Daňová povinnost (-) / přeplatek (+) po zohlednění záloh a odložené daně	+62	+62		-484	-484	
Výsledek hospodaření po zdanění	-1 404	-1 308	+96	1 785	1 689	-96

Zdroj: výroční zpráva společnosti DLC (2014), vlastní zpracování

Z Tab. 4.4 lze vyčíst, že základ daně se vlivem tvorby účetní rezervy nemění, neboť účetní rezervy spadají mezi daňově neuznatelné náklady, neovlivňují tedy základ daně. Daňová povinnost společnosti DLC je tedy v jednotlivých letech neměnná jak v případě tvorby účetní rezervy a následném čerpání této rezervy, tak v případě, že by společnost tuto rezervu netvořila. Jak už bylo zmíněno v Tab. 4.3, výsledek hospodaření před zdaněním v roce 2012, tedy v roce, kdy společnost účetní rezervu vytvořila, je v přepočteném stavu ve srovnání se skutečným stavem vyšší o hodnotu této rezervy, naopak výsledek hospodaření před zdaněním v roce 2013, tedy v roce čerpání účetní rezervy, je v přepočteném stavu oproti skutečnému stavu nižší o hodnotu této rezervy. Jak lze vidět výsledek hospodaření po zdanění se při porovnání přepočteného stavu a skutečného stavu v roce 2012 a 2013 také liší o hodnotu účetní rezervy, neboť výsledek hospodaření po zdanění se rovná rozdílu výsledku hospodaření před zdaněním a zjištěné daně, která se nemění. Rozdíl výsledku hospodaření po zdanění u přepočteného a skutečného stavu je tedy také roven hodnotě účetní rezervy.

Z výše uvedených skutečností je patrné, že společnost DLC nevytvořila účetní rezervu na pokutu z oblasti životního prostředí z důvodu daňové úspory, neboť účetní rezervy nejsou nákladem na dosažení, zajištění a udržení příjmů, nejde tedy o daňově uznatelné náklady. Společnost DLC vytvořila rezervu na pokutu z oblasti životního prostředí z důvodu dodržení zásady opatrnosti, která je jednou ze zásad, které by měly být dodržovány při vedení účetnictví.

4.2.2 Analýza rozvahy

Případné neakceptování zásady opatrnosti, tedy nevytvoření účetní rezervy, by neovlivnilo pouze výsledek hospodaření, ale také rozvahu společnosti, jak lze vidět v Tab. 4.5.

Tab. 4.5 Vliv účetní rezervy na pasiva společnosti DLC v tis. Kč

Položka	Rok			
	2012		2013	
	Skutečný stav	Přepočtený stav	Skutečný stav	Přepočtený stav
Pasiva	180 265	180 265	210 047	210 047
A.Vlastní kapitál	34 339	34 435	36 124	36 124
A.I. Základní kapitál	42 000	42 000	42 000	42 000
A.III. Fondy ze zisku	896	896	896	896
A.IV. Hospodářský výsledek minulých let	-7 153	-7 153	-8 557	-8 461
A.V. Výsledek hospodaření	-1 404	-1 308	1 785	1 689

Položka	Rok			
	2012		2013	
	Skutečný stav	Přepočtený stav	Skutečný stav	Přepočtený stav
B. Cizí zdroje	145 838	145 742	173 923	173 923
B.I. Rezervy	96	0	0	0
B.II. Dlouhodobé závazky	4 676	4 676	3 059	3 059
B.III. Krátkodobé závazky	92 192	92 192	117 461	117 461
B.IV. Bankovní úvěry a výpomoci	48 874	48 874	53 403	53 403
C.I. Časové rozlišení	88	88	0	0

Zdroj: výroční zpráva společnosti DLC (2014), vlastní zpracování

V přepočteném stavu položky B.I. Rezervy je znázorněna situace, která by nastala v případě, že by společnost DLC v roce 2012 nevytvořila rezervu na pokutu z oblasti životního prostředí. Tato položka, jak lze vidět v Tab. 4.5, je v roce 2012 v hodnotě nula, neboť společnost DLC v tomto případě žádnou rezervu netvoří. V tomto případě tedy dochází ke snížení pasiv společnosti DLC o hodnotu rezervy a tento rozdíl je vyrovnán pomocí položky A.V. Výsledek hospodaření, který je vykázán, oproti skutečné hodnotě v hodnotě o 96 000 Kč vyšší. Celková hodnota pasiv se tedy nemění. Vzhledem k tomu, že rezervy spadají do cizích zdrojů a výsledek hospodaření spadá do vlastních zdrojů, dochází k rozdílu cizích a vlastních zdrojů během porovnání skutečného a přepočteného stavu. V případě, že by společnost netvořila účetní rezervu, by celková zadluženost společnosti DLC poklesla a zároveň by vzrostla hodnota podílu VK na aktivech.

V roce 2013 se přepočtený stav položky B.I. Rezervy rovná stavu skutečnému. Je to z toho důvodu, že v případě, že společnost DLC čerpá účetní rezervu v hodnotě 96 000 Kč vytvořenou v roce 2012, je hodnota této položky nula, této hodnotě se rovná tato položka i v přepočteném stavu, který znázorňuje situaci, kdy společnost žádnou rezervu netvořila, tudíž ani nečerpala. Z Tab. 4.5 lze vyčíst, že dochází k rozdílu přepočtené položky A.V. Výsledek hospodaření oproti skutečnému stavu této položky. Tento rozdíl je dorovnán pomocí položky A. IV. Výsledek hospodaření minulých let, která je v přepočteném stavu o 96 000 Kč vyšší oproti skutečnému stavu této položky. Oproti skutečnému stavu je tedy v roce 2013 přepočtený stav neuhrazené ztráty minulých let nižší o hodnotu rezervy, neboť v přepočteném stavu v roce 2012 byla vykázána ztráta o 96 000 Kč nižší oproti skutečnému stavu v roce 2012, což má tedy za následek vykázání nižší hodnoty celkové neuhrazené ztráty minulých let v přepočteném stavu v roce 2013.

4.3 Daňové rezervy v obchodní společnosti DLC Napajedla a.s.

Společnost DLC za dobu své existence netvořila žádné daňové rezervy. V roce 2014 vynaložila společnost DLC 950 000 Kč na opravu střechy (cena je uvedena bez DPH). Jednalo se o opravu střechy budovy, která je ve vlastnictví společnosti DLC a spadá do 5. odpisové skupiny. V přepočteném stavu se předpokládá skutečnost, která by nastala v případě, kdyby společnost DLC vytvořila v roce 2012 rezervu na opravu střechy této budovy. Pro zjednodušení se předpokládá, že rozpočet nákladů na opravu se shoduje s částkou vynaloženou na opravu hmotného majetku a současně se předpokládá, že nedošlo k žádným situacím, které by měly za následek povinnost zrušit rezervu na opravu hmotného majetku, jako např. nepřipsání peněžních prostředků na samostatný účet do data podání daňového přiznání.

V případě, že by společnost DLC vytvořila rezervu na opravu hmotného majetku, tvorbu této rezervy by společnost DLC v roce 2012 a 2013 zaúčtovala na vrub účtu 552 – Tvorba a zúčtování zákonných rezerv podle zvláštních právních předpisů a ve prospěch účtu 451 – Rezervy podle zvláštních právních předpisů. Každý rok by na rezervu připadala částka 475 000 Kč, což je hodnota, která odpovídá podílu rozpočtu nákladů na opravu a počtu zdaňovacích období, která uplynou od zahájení tvorby rezervy do termínu zahájení opravy, přičemž do zdaňovacích období se zahrnuje zdaňovací období, kdy dojde k zahájení tvorby rezervy, ale nezahrne se do zdaňovacích období předpokládané období, kdy dojde k zahájení opravy. Čerpání rezervy by společnost DLC zaúčtovala v roce 2014 v hodnotě 950 000 Kč na vrub účtu 451 – Rezervy podle zvláštních právních předpisů a ve prospěch účtu 552 – Tvorba a zúčtování zákonných rezerv podle zvláštních právních předpisů.

4.3.1 Analýza výkazu zisku a ztráty

V Tab. 4.6 je znázorněn skutečný a přepočtený stav jednotlivých položek výkazu zisku a ztráty. Přepočtený stav znázorňuje hodnoty položek, které by byly vykázány v případě, že by společnost DLC vytvořila daňovou rezervu na opravu střechy.

Tab. 4.6 Vliv daňové rezervy na výkaz zisku a ztráty v tis. Kč

Položka	Rok					
	2012		2013		2014	
	Skutečný stav	Přepočtený stav	Skutečný stav	Přepočtený stav	Skutečný stav	Přepočtený stav
Změna stavu rezerv, opravných položek a komplexních nákladů	226	701	15	490	101	-849
Provozní výsledek hospodaření	884	409	2 824	2 349	-119	831
Výsledek hospodaření za účetní období	-1 404	-1 788	1 785	1 400	1 013	1 782
Výsledek hospodaření před zdaněním	-1 466	-1 941	2 269	1 794	1 157	2 107

Zdroj: výroční zpráva společnosti DLC (2014), vlastní zpracování

V Tab. 4.6 lze vidět, že v roce 2012 se přepočtená položka Změna stavu rezerv, opravných položek a komplexních nákladů příštích období zvýšila vlivem vytvoření daňové rezervy o 475 000 Kč. Vzhledem k tomu, že tato položka spadá do provozního výsledku hospodaření, mění se i položka Provozní výsledek hospodaření. Lze vyčíst, že skutečná hodnota této položky je 884 tis. Kč a přepočtená hodnota je 409 tis. Kč. Z toho vyplývá, že i položka Výsledek hospodaření před zdaněním je v přepočteném stavu nižší o hodnotu této daňové rezervy, tedy o 475 000 Kč oproti skutečné položce. Lze také vidět, že se mění i hodnota položky Výsledek hospodaření za účetní období. Změna této položky je odůvodněna níže v Tab. 4.7. Z Tab. 4.6 lze také vyčíst, že stejné změny jsou zaznamenány v roce 2013, v tomto roce přepočtené položky znázorňují také situaci, která by nastala, kdyby byla vytvořena rezerva ve výši 475 000 Kč, proto dochází ke stejným změnám jako v roce 2012.

Z roku 2014 lze vyčíst, že přepočtená položka Změna stavu rezerv, opravných položek a komplexních nákladů příštích období se vlivem čerpání daňové rezervy snížila o hodnotu vytvořené rezervy, tedy o 950 000 Kč, což má za následek zvýšení položky Provozní výsledek hospodaření a položky Výsledek hospodaření před zdaněním o hodnotu této daňové rezervy. Stejně jako v roce 2012 a 2013 došlo i v roce 2014 ke změně položky Výsledek hospodaření za účetní období.

V Tab. 4.7 je znázorněn vliv daňové rezervy na základ daně a následně na daňovou povinnost v roce 2012-2014.

Tab. 4.7 Vliv daňové rezervy na základ daně

Položka	Rok 2012			Rok 2013			Rok 2014		
	Skutečný stav	Přepočtený stav	Rozdíl	Skutečný stav	Přepočtený stav	Rozdíl	Skutečný stav	Přepočtený stav	Rozdíl
Výsledek hospodaření před zdaněním	-1 466	-1 941	-475	2 269	1 794	-475	1 157	2 107	+950
Základ daně	848	373		3 129	2 654		4 736	5 686	
Daňová povinnost (-)	-162	-71	+91	-595	-505	+90	-900	-1 081	-181
Daňová povinnost (-)/přeplatek (+) po zohlednění záloh a odložené daně	+62	+153		-484	-394		-144	-325	
Výsledek hospodaření po zdanění	-1 404	-1 788	-384	1 785	1 400	-385	1 013	1 782	+769

Zdroj: výroční zpráva společnosti DLC (2014), vlastní zpracování

V Tab. 4.7 je porovnán skutečný stav a přepočtený stav, který opět znázorňuje situaci, která by nastala v případě, že by společnost DLC vytvořila daňovou rezervu na opravu střechy. Je zřejmé, že vlivem tvorby daňové rezervy dochází ke změně základu daně v jednotlivých letech, daňová povinnost společnosti DLC se tedy v jednotlivých letech mění.

V roce 2012 a 2013 se z důvodu tvorby daňové rezerv snížil základ daně o 475 000 Kč v každém roce, neboť daňové rezervy jsou daňovým nákladem, z čehož vyplývá, že tato rezerva na opravu střechy snižuje základ daně. Vzhledem k tomu, že v těchto letech je základ daně nižší, je i vypočtená daňová povinnost nižší. V roce 2012 se vlivem daňové rezervy zvýšil daňový přeplatek o 91 tis. Kč a v roce 2013 se snížila daňová povinnost o 90 tis. Kč. Vzhledem k tomu, že se změnila daňová povinnost, dochází ke změně i výsledku hospodaření po zdanění, neboť výsledek hospodaření po zdanění se rovná rozdílu výsledku hospodaření před zdaněním a zjištěné daně, která se v tomto případě vlivem tvorby daňové rezervy mění.

V roce 2014 se vlivem čerpání rezervy základ daně zvýšil o hodnotu čerpané rezervy, tedy o 950 000 Kč. Z toho vyplývá, že i daňová povinnost se zvýšila a to o hodnotu 181 tis. Kč, což je hodnota, která odpovídá součtu snížené daňové povinnosti oproti skutečnému

stavu v roce 2012 a 2013. I v roce 2014 dochází vlivem zvýšení daňové povinnosti ke změně výsledku hospodaření po zdanění.

Z uvedených skutečností vyplývá, že tvorba daňové rezervy ovlivňuje základ daně a s ním související následnou daňovou povinnost. Pomocí daňových rezerv dochází k odložení daňové povinnosti, v tomto případě na rok 2014. Vzhledem k tomu, že ve sledovaném období nedošlo ke snížení daňové sazby, nedochází k úspoře na dani, ale pouze k odložení daňové povinnosti.

4.3.2 Analýza rozvahy

V případě, že by společnost DLC vytvořila rezervu na opravu střechy, došlo by také ke změnám v rozvaze společnosti DLC, konkrétně v pasivech, jak je ukázáno v Tab. 4.8.

Tab. 4.8 Vliv daňové rezerv na pasiva společnosti DLC

Položka	Rok					
	2012		2013		2014	
	Skutečný stav	Přepočtený stav	Skutečný stav	Přepočtený stav	Skutečný stav	Přepočtený stav
Pasiva	180 265	180 265	210 047	210 047	180 128	180 128
A. Vlastní kapitál	34 339	33 955	36 124	35 355	37 137	37 137
A.I. Základní kapitál	42 000	42 000	42 000	42 000	42 000	42 000
A.III. Fondy ze zisku	896	896	896	896	986	986
A.IV. Hospodářský výsledek minulých let	-7 153	-7 153	-8 557	-8 941	-6 862	-7 631
A.V. Výsledek hospodaření	-1 404	-1 788	1 785	1 400	1 013	1 782
B. Cizí zdroje	145 838	146 222	173 923	174 692	142 991	142 991
B.I. Rezervy	96	571	0	950	0	0
B.II. Dlouhodobé závazky	4 676	4 676	3 059	3 059	2 328	2 328
B.III. Krátkodobé závazky	92 192	92 101	117 461	117 280	139 663	139 663
B.IV. Bankovní úvěry a výpomoci	48 874	48 874	53 403	53 403	1 000	1 000
C.I. Časové rozlišení	88	88	0	0	0	0

Zdroj: výroční zpráva společnosti DLC (2014), vlastní zpracování

V přepočteném stavu položky B.I. Rezervy v roce 2012 je znázorněna situace, která by nastala v případě, že by společnost DLC roce 2012 vytvořila rezervu na opravu střechy. Tato položka, jak lze vidět v Tab. 4.8, je oproti skutečnému stavu o 475 000 Kč vyšší.

Zároveň v tomto roce dochází vlivem vytvoření rezervy ke snížení výsledku hospodaření o 384 tis. Kč a ke snížení daňového závazku o 91 tis. Kč. Vzhledem k tomu, že rezervy a daňové závazky spadají do cizích zdrojů a výsledek hospodaření do vlastních zdrojů, dochází k rozdílu cizích a vlastních zdrojů během porovnání skutečného a přepočteného stavu. V případě, že by společnost vytvořila rezervu na opravu střechy, by se celková zadluženost společnosti DLC zvýšila a zároveň by se snížil podíl VK na aktivech.

V roce 2013 by v případě tvorby daňové rezervy měla přepočtená položka B.I. Rezervy hodnotu 950 000 Kč, což je hodnota, která odpovídá celkový výši vytvořené rezervy na opravu střechy. Zároveň je v tomto roce vykázána nižší hodnota položky A.V. Výsledek hospodaření oproti skutečné hodnotě této položky, rozdíl je ve výši 385 tis. Kč. Vlivem snížení daňové povinnosti v souvislosti s tvorbou daňové rezervy, dochází ke změně i daňového závazku, a to o hodnotu 90 tis. Kč. Celková změna přepočtené položky B.III. Krátkodobé závazky je tedy v hodnotě 181 tis. Kč. Oproti roku 2012 dochází v roce 2013 ještě ke změně položky A.IV. Výsledek hospodaření minulých let, a to o 384 tis. Kč, v roce 2013 v přepočteném stavu je tedy vykázána ztráta společnosti DLC v hodnotě 8 941 tis. Kč. Tak jako v roce 2012, tak i v roce 2013 dochází vlivem daňové rezervy ke zvýšení celkové zadluženosti společnosti DLC a ke snížení podílu VK na aktivech.

V roce 2014 se přepočtený stav položky B.I. Rezervy rovná stavu skutečnému. Je to z toho důvodu, že v případě, že společnost DLC čerpá v roce 2014 daňovou rezervu v hodnotě 450 000 Kč, hodnota přepočtené položky je nula, této hodnotě se rovná také položka B.I. Rezervy ve skutečném stavu, který znázorňuje situaci, kdy společnost žádnou rezervu netvořila, tudíž ani nečerpala. Také položka B.III. Krátkodobé závazky je v roce 2014 ve skutečném a přepočteném stavu stejná, a to z toho důvodu, že rozdíl, který byl roku 2012 a 2013 v celkové hodnotě 181 tis. Kč oproti skutečnému stavu v těchto letech, je v roce 2014 vynulován z důvodu zvýšení daňového závazku o hodnotu 181 tis. Kč. Z tab. 4.8 lze vyčíst, že v roce 2014 dochází k rozdílu přepočtené položky A.V. Výsledek hospodaření oproti skutečnému stavu této položky. Přepočtená položka je o 769 tis. Kč vyšší oproti skutečnému stavu. Tento rozdíl je dorovnán pomocí položky A. IV. Výsledek hospodaření minulých let, kdy neuhrazená ztráta společnosti DLC je v přepočteném stavu o 769 tis. Kč vyšší, a to z toho důvodu, že v roce 2013 došlo ke snížení výsledku hospodaření v přepočteném stavu a z toho důvodu byla menší část výsledku hospodaření použita k úhradě ztráty minulých let oproti skutečnému stavu.

4.4 Návrh rezerv v obchodní společnosti DLC Napajedla a.s.

Jak už bylo zmíněno, společnost DLC provozuje svoji vlastní autodopravu, která rozváží zboží na konkrétní prodejny spotřebních družstev.

Tab. 4.9 Vztah mezi tržbami za prodej zboží a pokutou za prodlení

Rok	Tržby za prodej zboží (v tis. Kč)	Pokuta za prodlení (v tis. Kč)	%
2012	931 017	7 484	0,8
2013	965 950	19 953	2,1
2014	1 063 701	23 647	2,2
Průměr			1,7

Zdroj: výroční zpráva společnosti DLC (2014), vlastní zpracování

Z Tab. 4.9 lze vyčíst, že společnost DLC vykázala v roce 2012 tržby z prodeje zboží v hodnotě 931 017 tis. Kč, v roce 2013 v hodnotě 965 950 tis. Kč a v roce 2014 vykázala tržby z prodeje zboží v hodnotě 1 063 701 tis. Kč. Vzhledem k tomu, že se společnosti občas stalo, že nedoručila zboží do spotřebních družstev včas, musela uhradit odběrateli pokutu za prodlení dodávky. V roce 2012 společnost DLC vykázala pokutu za prodlení ve výši 7 484 tis. Kč, v roce 2013 v hodnotě 19 953 tis. Kč a v roce 2014 v hodnotě 23 674 tis. Kč. Z Tab. 4.9 lze také vyčíst, jaký má podíl pokuta za prodlení v jednotlivých letech na tržbách z prodeje zboží. Na první pohled se může zdát, že podíl pokuty na tržbách v jednotlivých letech je zanedbatelný, jedná se ale o položky v řádech milionů Kč. Na tuhle situaci by bylo vhodné vytvořit účetní rezervu. Společnost DLC by případnou tvorbu rezervy na pokutu za prodlení zaúčtovala na vrub účtu 554 – Tvorba a zúčtování ostatních rezerv a ve prospěch účtu 459 – Ostatní rezervy. Čerpání rezervy by se naopak účtovalo na vrub účtu 459 – Ostatní rezervy a ve prospěch účtu 554 – Tvorba a zúčtování ostatních rezerv. Výši tvořené rezervy by bylo možno vyčíslit v hodnotě 1,7 % z tržeb z prodeje zboží. Hodnota 1,7 % vyjadřuje průměrný podíl pokut za prodlení na tržbách za prodané zboží za rok 2012-2014. Rezerva na pokutu za prodlení dodávky není daňově uznatelným nákladem, tvorba této rezervy tedy nevede k odložení daňové povinnosti. I přesto by společnost DLC měla tuto rezervu tvořit a to z důvodu dodržení zásady opatrnosti, která je jednou ze zásad, které by měly být dodržovány při vedení účetnictví.

V případě, že by společnost DLC usoudila, že je potřeba v budoucnu provést opravu dlouhodobého majetku, který má ve vlastnictví, by bylo možno na tuhle opravu vytvořit daňově uznatelnou rezervu. Jednalo by se o daňově uznatelný náklad a tvorba této rezervy by vedla k odložení daňové povinnosti. Tato možnost optimalizace je

od roku 2009 ztížena nutností deponovat peněžní prostředky ve výši rezervy na samostatný účet. Případná tvorba této rezervy by se zaúčtovala na vrub účtu 552 – Tvorba a zúčtování zákonných rezerv podle zvláštních právních předpisů a ve prospěch účtu 451 – Rezervy podle zvláštních právních předpisů. Čerpání nebo zrušení rezervy by se zaúčtovalo na vrub účtu 451 – Rezervy podle zvláštních právních předpisů a ve prospěch účtu 552 – Tvorba a zúčtování zákonných rezerv podle zvláštních právních předpisů.

5 Závěr

Účetní jednotky by měly při vedení účetnictví, sestavování a předkládání účetních výkazů dodržovat účetní zásady. Dle zásady opatrnosti se ke konci rozvahového dne do výše zisku promítají všechna předvídatelná rizika a možné ztráty, které se vztahují k majetku a závazkům a jsou známy do okamžiku sestavení účetní závěrky. Tato zásada je dodržována mimo jiné právě pomocí aplikace rezerv.

Ve druhé kapitole byly charakterizovány rezervy, včetně jejich právní úpravy a členění. V rámci této kapitoly byla také objasněna problematika povinnosti deponovat peněžní prostředky na samostatný účet, vykazování rezerv a inventarizace.

Ve třetí kapitole byl objasněn dopad tvorby daňových a účetních rezerv na základ daně a interpretovány výhody a nevýhody související s tvorbou těchto rezerv. Účetní a daňové rezervy zde byly aplikovány na modelových příkladech, na nichž byl vysvětlen způsob zaúčtování tvorby a čerpání rezerv.

V následující kapitole byla provedena analýza rezerv ve společnosti DLC a byla navržena tvorba účetní rezervy na pokutu za prodlení dodávek, včetně částky a vymezení účtů, na kterých by případná tvorba rezervy měla být zaúčtována. V případě, že by společnost DLC usoudila, že je potřeba v budoucnu provést opravu dlouhodobého majetku, který má ve vlastnictví, byly v rámci této kapitoly stanoveny účty, na kterých by se tvorba této daňové rezervy zaúčtovala.

Provedená analýza rezerv ve čtvrté kapitole ve společnosti DLC potvrzuje, že tvorba daňových rezerv vede k odložení daňové povinnosti, neboť se snižuje základ pro výpočet daně z příjmů. Ke zvýšení základu pro výpočet daně dochází až v období čerpání nebo zrušení rezerv. Pomocí tvorby rezerv může poplatník do jisté míry optimalizovat svou daňovou povinnost. Tato povinnost ale nezaniká, dochází pouze k odložení daňové povinnosti. Vzhledem k tomu, že ve sledovaném období nedošlo ke snížení daňové sazby, nedochází k úspoře na dani z příjmů právnických osob, ale pouze k odložení daňové povinnosti. Tato možnost optimalizace je od roku 2009 ztížena nutností deponovat peněžní prostředky ve výši rezervy na samostatný účet. Vzhledem k tomu, že rezervy jsou cizím zdrojem, jejich případná tvorba zvyšuje zadluženost a zároveň tedy snižuje podíl VK na aktivech. Tato skutečnost spolu s povinností deponovat peněžní prostředky na samostatný účet může být pro obchodní společnosti natolik odrazující, že se rozhodnou i přes možnost odložení daňové povinnosti daňové rezervy nevytvářet.

Naopak z provedené analýzy ve čtvrté kapitole je patrné, že tvorbou účetních rezerv nedochází k odložení daňové povinnosti, neboť účetní rezervy nejsou nákladem na dosažení, zajištění a udržení příjmů. Jedná se tedy o účetní náklad, který je připočitatelnou položkou k účetnímu výsledku hospodaření. U těchto rezerv nevzniká na rozdíl od daňových rezerv povinnost deponovat peněžní prostředky na samostatný účet. Stejně jako daňové rezervy, tak i účetní rezervy jsou cizím zdrojem a jejich případná tvorba zvyšuje zadluženost a zároveň tedy snižuje podíl VK na aktivech.

Závěrem lze tedy říci, že obchodní společnosti by měly tvořit rezervy, ať už jsou daňové, nebo účetní, a to především z toho důvodu, že tvorba rezerv slouží k realizaci zásady opatrnosti a k zajištění aktuálního principu.

Seznam použité literatury

a) Odborné knihy

- [1] BRYCHTA, Ivan a kol. *Daň z příjmů 2015*. 12. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2015. 600 s. ISBN 978-80- 7478-737-9.
- [2] BULLA, Miroslav a kol. *Meritum Účetnictví podnikatelů 2015*. 12. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2015. 544 s. ISBN 978-80-7478-689-1.
- [3] DUŠEK, Jiří a Jaroslav SEDLÁČEK. *Daňová evidence podnikatelů 2015*. 12. vyd. Praha: Grada Publishing, 2015. 136 s. ISBN 978-80-247-5117-7.
- [4] CHALUPA, Rostislav a kol. *Abeceda účetnictví pro podnikatele 2015*. 13. vyd. Olomouc: ANAG, 2015. 416 s. ISBN 978-80-7263-933-5.
- [5] JÍLEK, Josef a Jitka SVOBODOVÁ. *Účetnictví podle mezinárodních standardů účetního výkaznictví 2013*. 3. vyd. Praha: Grada Publishing, 2013. 448 s. ISBN 978-80-247-4255-7.
- [6] PROKŮPKOVÁ, Danuše a Michal SVOBODA. *Jak číst účetní výkazy vybraných účetních jednotek*. Praha: Wolters Kluwer, 2014. 152 s. ISBN 978-80-7478-522-1.
- [7] RYNEŠ, Petr. *Podvojně účetnictví a účetní závěrka 2015*. 15. vyd. Olomouc: ANAG, 2015. 1120 s. ISBN 978-80-7263-924-3.
- [8] SCHIFFER, Vladimír. *Inventarizace v praxi: otázky a odpovědi*. Praha: Grada Publishing, 2006. 292 s. ISBN 80-247-1921-5.

b) Elektronické dokumenty a ostatní

Elektronické dokumenty

- [9] DĚRGEL, Martin. *Účetní versus daňové rezervy*. [online]. Daňari online [26.4.2016]. Dostupné z:
http://www.danarionline.cz/archiv/dokument/doc-d35240v44930-ucetni-versus-danove-rezervy/?search_query=%24index%3D418&order_by=source&order_dir=asc&type=&search_results_page=1
- [10] LOCKE & HOBBS. *Účetní a daňové rezervy*. [online]. Locke & Hobbes [26.4.2016]. Dostupné z: http://locke-hobbes.cz/aktualni_detail.php?lang=1&id=100

- [11] BUSINESS CENTER.CZ. *Český účetní standard pro podnikatele č. 004 - Rezervy*. [online]. Business center.cz [26.4.2016]. Dostupné z: <http://business.center.cz/business/finance/ucetnictvi/ceske-ucetni-standardy/podnikatele/004.aspx>

Zákony a jiné právní předpisy

- [12] Vyhláška č. 500 ze dne 6. listopadu 2002, kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, pro účetní jednotky, které jsou podnikateli účtujícími v soustavě podvojného účetnictví. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2002, částka 174, s. 500-507. Dostupný také z: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=500/2002&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy.
- [13] Zákon č. 18 ze dne 24. ledna 1997 o mírovém využívání jaderné energie a ionizujícího záření (atomový zákon) a o změně a doplnění některých zákonů. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1997, částka 5, s. 18-20. Dostupné také z: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=18/1997&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy.
- [14] Zákon č. 21 ze dne 20. prosince 1991 o bankách. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1992, částka 5, s. 21-24. Dostupný také z: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=21/1992&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy.
- [15] Zákon č. 44 ze dne 19. dubna 1988 o ochraně a využití nerostného bohatství (horní zákon). In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1988, částka 8, s. 42-48. Dostupné také z: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=44/1988&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy.
- [16] Zákon č. 185 ze dne 15. května 2001 o odpadech a o změně některých dalších zákonů. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2001, částka 71, s. 185-190. Dostupné také z: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=185/2001&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy.

- [17] Zákon č. 277 ze dne 22. července 2009 o pojišťovnictví. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2009, částka 85, s. 277-288. Dostupné také z: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=277/2009&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy.
- [18] Zákon č. 289 ze dne 3. listopadu 1995 o lesích a o změně a doplnění některých zákonů (lesní zákon). In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1995, částka 76, s. 289-293. Dostupný také z: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=289/1995&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy.
- [19] Zákon č. 563 ze dne 12. prosince 1991 o účetnictví. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1991, částka 107, s. 563-567. Dostupný také z: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=563/1991&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy.
- [20] Zákon č. 586 ze dne 20. listopadu 1992 o daních z příjmů. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1992, částka 117, s. 586-588. Dostupný také z: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=586/1992&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy.
- [21] Zákon č. 593 ze dne 20. listopadu 1992 o rezervách pro zjištění základu daně z příjmů. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1992, částka 119, s. 591-593. Dostupný také z: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=593/1992&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy.
- Ostatní*
- [22] Výroční zpráva obchodní společnosti DLC Napajedla a.s. za rok 2014. Dostupná také z: <https://or.justice.cz/ias/ui/vypis-sl-detail?dokument=39112975&subjektId=615741&spis=685786>.

Seznam zkratk

DPH	daň z přidané hodnoty
FP	faktura přijatá
IAS	Mezinárodní účetní standard (International Accounting Standard)
KZ	konečný zůstatek
MD	má dáti
PS	počáteční stav
VK	vlastní kapitál

Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce

Prohlašuji, že

- jsem byla seznámena s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, bakalářskou práci užít (§ 35 odst. 3);
- souhlasím s tím, že bakalářská práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO a jeden výtisk bude uložen u vedoucího bakalářské práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o bakalářské práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, bakalářskou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne 6. 5. 2016

.....*Petra Přikrylová*.....

Petra Přikrylová

Seznam příloh

Příloha č. 1 – Výkaz zisku a ztráty obchodní společnosti DLC Napajedla a.s. (2012-2014)

Příloha č. 2 – Rozvaha obchodní společnosti DLC Napajedla a.s. (2012-2014)

Příloha č. 3 – Daňové přiznání společnosti DLC Napajedla a.s. (2012-2014)